

H NEOTALLA

25 ΜΑΡΤΙΟΥ

ΕΒΔΟΜΑΣΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝ. ΝΕΟΛΙΑΣ

ΕΤΟΣ Γ'. — ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ
ΑΘΗΝΑΙ

ΓΡΑΦΕΙΑ:
Δ/ΣΕΩΣ, ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ & ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ
Οδός Λεωχάρους 19
Αριθ. Τηλεφ. Διευθύνσεως 32-094
Διευθυντού Συντάξεως 34-425
Τυπογραφείου 593-830

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ: Περιοδικόν «ΝΕΟΛΙΑ»
Οδός Λεωχάρους 19

Αριθ. Τεύχ. 26 — 29 Μαρτίου 1941
ΤΙΜΗ ΔΡΑΧ. ΤΕΣΣΑΡΕΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Μελών κατ' μή
μασῆτων μελών
ΕΤΗΣΙΑ ('Εσωτερικού) Δρ. 160 — 200
ΕΞΑΜΗΝΟΣ » 80 — 100
ΤΡΙΜΗΝΟΣ » 40 — 50
ΕΤΗΣΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: Αλφ. Αγγλίας 1
Αμερικής Δολ. 6
Αιγύπτου Αλφ. 1

Διά Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου καὶ Ἰδιο-
τικού Δικαίου (Δήμους, Κοινοτήτας),
Σχολικάς Ἐφορείας καὶ ἐπιχειρήσεις ἐν
γένει ΕΤΗΣΙΑ Δρχ. 300

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ «ΝΕΟΛΙΑ»

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1ην ἐκάστου μηνὸς

ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΙΣ

Ἀπὸ τὰς βραβευθείσας σχολικὰς ἐκδόσεις ὑπὸ τῶν Ταχ. Ταμιευτηρίων

Ο ΚΟΥΜΠΑΡΑΣ

Οὐφ! αὐτὸς ὁ κουμπάρᾱς! Σήμερα τσακώθη-
κα πάλι μετ' τὴν ἀδελφή μου. Τὴν ἔπιασα ἀπὸ τὰ
μαλλιά καὶ θὰ τῆς τὰ ἔβγαζα ἀν δὲν ἐρχόταν
ἢ μαμὰ νὰ μᾶς χωρίσῃ. Καὶ γιὰτί λέτε; Νά! εἶχα
ἢ κακομοίρα ἓνα πῆλινο κουμπάρᾱ κρυμμένον
πίσω ἀπὸ τὸ σεντούκι. Παραμόνευσε ἢ πονηρὴ ἢ
ἀδελφή μου, καὶ ὅταν πῆγα σχολεῖο τὸν πῆρε,
τὸν ἔσπασε καὶ πῆρε ὀκτῶ δραχμὲς ποὺ εἶχε
μέσα νὰ πάρῃ καραμέλλες, νὰ παίξῃ τίς κουμ-
πάρες. Τὰ φύλαγα μετ' τί λαχτάρα! Νά τὰ κάμω
πολλὰ ν' ἀγοράσω ἓνα ζευγάρι παπούτσια ἢ κα-
νένα βιβλίο. Τώρα τὰ ἔφαγε, τί νὰ τῆς κάνω;
Ἔπρεπε ν' ἀκούσω τὴν Κυρία. Ἀν ἀγόραζα ἓνα

σιδερένιο κουμπάρᾱ ἀπὸ τὸ ταχυδρομεῖο, δὲν θὰ
τά πάθαινα αὐτά. Ἔτσι οὔτε κι' ἐγὼ νὰ ἤθελα νὰ
χαλάσω καμμιά δραχμὴ δὲ θὰ μπορούσα. Γιατὶ
θὰ ἔπρεπε νὰ κατέβω στὴ Φλώρινα νὰ μοῦ ἀναί-
ξῃ ὁ Διευθυντὴς τὸν κουμπάρᾱ ποὺ ἔχει τὸ κλει-
δί. Γιὰ νὰ κατέβαινα ὁμῶς εἶναι δύσκολο κι' ἔτσι
ἀντὶ νὰ ἔβγαζα θὰ ἔβαζα κι' ἄλλα καὶ ὅταν γέ-
μιζε θὰ κατέβαινα. Γεμᾶτος κουμπάρᾱς πολλὰ
λεπτά. Τί δὲ θάπαιρνα! Παπούτσια, φόρεμα,
παιχνίδια! Ἀπὸ τώρα θ' ἀρχίσω νὰ μαζεύω νὰ
πάρω ἓνα τέτοιον κουμπάρᾱ νὰ τὸν ἔχω σ' ὅλη
μου τὴ ζωὴ.

Ἐν Νίκῃ τῇ 31ῃ Ὀκτωβρίου 1939

Μαρία Ἰωάννου Φιλιππίδου

Τ.Τ.Τ. Φλωρίνης

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ & ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΔΡΑΧ. 1.205.000.000
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ (τῇ 31ῃ Δεκεμβρίου 1940) » 11.496.000.000

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Δέχεται καταθέσεις πάσης φύσεως εἰς δραχμὰς. Ἀγοράζει καὶ πωλεῖ μετοχὰς καὶ ὁμολογίας εἰς τὸ ἐν
Ἀθήναις Χρηματιστήριον διὰ λογαριασμὸν τρίτων. Παρέχει δάνεια ἐπὶ ἐνεχυρῶ δημοσίων χρεωγρά-
φων, μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν ἐταιριῶν. Δέχεται πρὸς φύλαξιν χρηματογράφα παντὸς εἶδους. Ἐκμι-
σθοὶ χρηματοκιβώτια πρὸς φύλαξιν τίτλων καὶ τιμαλφῶν ἀντικειμένων.

Η Α. Μ. Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΡΧΙΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΕΝΟΠΛΟΥΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

Η Α. Μ. Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΕΝΟΠΛΟΥΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

Ἀρχιστράτηγε,

Ἡ Ἑλλάς ἐορτάζει σήμερον τὴν τιμιωτέραν τῆς ἐπέτειον, τὴν ἡμέραν ποὺ μιὰ δρᾶς τολμηρῶν ἀνθρώπων τῆς εὐηγγελίσθη τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἔθνους μας. Τὴν ἡμέραν αὐτὴν αἱ σκέψεις ὅλων μας στρέφονται εἰς αὐτοὺς ποὺ χύνουν τὸ αἷμα τῶν διὰ τὴν μὴ χαθῆν τὸ ἔργον τῶν προγόνων μας.

Ἀτρόμητοι, ἀκαμπτοί, ἀποφασισμένοι, ἡρωϊκοί, μὲ γενναῖον τὸ φρόνημα καὶ τὸ μέτωπον ὕψηλά, οἱ στρατιῶται μας μάχονται ὡς λέοντες, οἱ αὐταὶ μας ἀυλακκῶνουν τὰς θαλάσσας μας, οἱ ἀεροπόροι μας διασχίζουν τοὺς αἰθέρας προσοπίζοντες ἀκούραστα τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἔθνους καὶ τὴν τιμὴν του.

Αἱ ψυχὰι τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ 21, τῶν ἀνδρῶν τῆς φρουρᾶς τοῦ Μεσολογγίου, τῶν πυρπολητῶν τῆς Χίου καὶ τῶν ἄλλων μας ἀθανάτων ἡρώων ἀγαλλιοῦν διὰ τὰ κατορθώματα τῶν ἀνταξίων ἀπογόνων τῶν. Ἡμεῖς ὅλοι εἴμεθα ὑπερήφανοι δι' αὐτοὺς καὶ ὁ Θεὸς καὶ ἡ Παναγία τοὺς εὐλογοῦν ἀπὸ ψηλά.

Σὰς συγχάριζω, Στρατηγέ, διότι ἡγεῖσθε τοιούτων ἀνδρῶν. Καὶ σὰς παρακαλῶ νὰ διαβιβάσητε εἰς ὅλους, ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου ἀξιωματικοῦ μέχρι τοῦ τελευταίου ὀπλίτου τὰς πατρικὰς μου εὐχὰς καὶ τὴν ἐκφρασὶν τῆς βαθείας μου πρὸς αὐτοὺς ἀγάπης.

Σὰς ἀπονέμω τὸν Πολεμικὸν Σταυρὸν Ἀ' Τάξεως.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β'

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ κ. ΑΛ. ΚΟΡΙΖΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΟΝ

Ἑλληνας Μαχηταί,

Ποτὲ κατὰ τὰ ἑκατὸν εἴκοσι χρόνια τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἡ ἔθνικὴ ἐορτὴ μας δὲν εὐρίσκειν, ὅπως ἐφέτος, τὴν Ἑλλάδα νὰ ζῇ εἰς ἀτμόσφαιραν τόσοσ ὁμοίαν πρὸς τὴν ἡρωϊκὴν ἀτμόσφαιραν τοῦ 21! Ὅπως τότε ἀνυψώσαμε τὴς καρδίαις μας ὑπὲρ τὰ γῆινα καὶ ἀφιερώσαμε τὰς ὑπάρξεις μας εἰς τὰ μεγάλα ἰδανικά, τὰ ἰδανικά τῆς Πατρίδος, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς τιμῆς. Ὅπως τότε, ἀγνοήσαμε τὸν κίνδυνον, ἀψηφίσαιμε τὴν βίαν, ἀντετάξαμεν τὰ στήθη μας εἰς τὸν σίδηρον καὶ εἰς τὴν φωτιά. Ὅπως τότε, συνεσπειρώθημεν ὅλοι ὡς ἓνας ἄνθρωπος, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά, μὲ τὴν κοινὴν καὶ ἀσάλευτην ἀπόφασιν τῆς θυσίας. Ὅπως τότε ἠντλήσαμεν τὸ θάρρος μας καὶ τὴν αὐτοπεποίθησιν μας ἀπὸ τὰς ἀγνάς παραδόσεις τῆς φυλῆς καὶ ἀπὸ τὴν ἀγάπην μας πρὸς τὴν ἐλευθερίαν. Καὶ ὅπως τότε, ὁ Ἑλληνικὸς ἀγὼν ἦναιεν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐλευθέρων ἀνθρώπων, μαζί μὲ τὸν θαυμασμόν, τὴν φλόγα τῆς μιμῆσεως, τὸν πόθον τῆς ἀναθίσεως τῆς ἀρχαίας κλασσικῆς ἀρετῆς.

Αὐτὰ ὅλα, Ἑλληνας Μαχηταί, τὰ ὕψηλά καὶ ὠραῖα, τὰ κατεστήσατε σεῖς δυνατὰ, τὰ ἐκάματε νὰ βλαστήσουν μὲ τὸ τίμιον αἷμα σας. Ἀπὸ κάθε σταγόνα του, μὲ τὴν ὁποίαν ἐποτίσθη ἡ Ἡπειρωτικὴ γῆ, θὰ ἀναπηδήσῃ ἡ ἱκμάς τῶν ἀλκίμων γενεῶν τοῦ μέλλοντος. Ὅπως εὐλογοῦμεν σήμερον ἡμεῖς τὰς σκιὰς τῶν ἡρώων τοῦ 21, ποὺ μᾶς ἐχάρισαν τὴν ἐλευθερίαν ζωὴν, ἔτσι θὰ εὐλογοῦν καὶ σὰς, τὰ παιδιά σας καὶ τὰ παιδιά τῶν παιδιῶν σας, διότι τοὺς τὴν διετηρήσατε.

Κρατεῖτε αὐτὴν τὴν στιγμήν εἰς τὰ χέρια σας τὴν τύχην τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν κρατεῖτε στερεά, ἀντάξιοι ἀπόγονοι τῶν ἀνδρῶν τῆς 25ης Μαρτίου. Ἡ Ἑλλάς ὁλόκληρη, νεκροὶ καὶ ζωντανοί, καὶ οἱ αὐριανοὶ Ἑλληνας, στηρίζονται εἰς τὴν κἀνήν τοῦ πυροβόλου σας, εἰς τὴν λάμψιν τῆς λόγξης σας, εἰς τὴν δύναμιν τῶν καρabiῶν σας, εἰς τὰ φτερά τῶν ἀεροπλάνων σας. Εἰς τὸν γιγαντιαῖον ἀγῶνα σας, τὸν μεγαλύτερον καὶ λαμπρότερον ἀγῶνα τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, τὸ λάβαρον τῆς Ἁγίας Λαύρας κυματίζει ἀπὸ πάνω σας καὶ σὰς ὁδηγεῖ πρὸς τὴν δόξαν. Ἡ Εὐαγγελίστρια, τὴν ὁποίαν ἐορτάζομεν σήμερον, καὶ τὴν ὁποίαν προσέβαλεν ὁ ἐχθρὸς εἰς τὴν Τήνον, σὰς εὐλογεῖ.

Ἑλληνας Μαχηταί,

Ἡ Χώρα σὰς ἐκφράζει δι' ἐμοῦ ἀπέραντον τὴν στοργὴν καὶ βαθεῖαν τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς.

ΑΛΕΞ. ΚΟΡΙΖΗΣ
Πρόεδρος Κυβερνήσεως

Ο ΑΡΧΙΣΤΡΑΤΗΓΟΣ κ. ΠΑΠΑΓΟΣ ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΥΠ' ΑΥΤΟΝ ΜΟΝΑΔΑΣ

Ἀξιωματικοί, Ὑπαξιωματικοί, Στρατιῶται,

Συμπληροῦνται 120 χρόνια ἀπὸ τὴν ἱστορικὴν ἡμέραν τῆς 25ης Μαρτίου 1821 καθ' ἣν μιὰ δρᾶς ἡρώων ὁλώσασα τὴν σημαίαν τῆς Ἐπανάστασεως εἰς τὴν Ἱερὰν Μοῖνὴν τῆς Ἁγίας Λαύρας, μετ' ἀγῶνας τραχεῖς πρὸς μίαν ἰσχυράν καὶ σιδηρόφρακτον Αὐτοκρατορίαν, ἀγῶνας πρὸ τῶν ὁποίων ἐκθαμβὸς μένει καὶ θὰ μένῃ ἡ ἱστορία τῶν λαῶν, κατέλειπεν εἰς τοὺς ἐπιγενομένους, εἰς τοὺς πατέρας μας, εἰς ἡμᾶς, τὴν Ἑλευθερίαν.

Ἡ Τριπολιτσά, τὸ Μανιάκι, τὰ Δερβενάκια, τὸ Μεσολόγγι, τὸ Σοῦλι, ἡ Ἀλαμάνα, ἡ Γραβιά, τὸ Ἀρκάδι, τὸ Βαλτέτσι, τὰ Ψαρά, κάθε γωνία τῆς χώρας αὐτῆς, ἀποτελεῖ καὶ μίαν σελίδα ἡρωϊσμοῦ, σπουδαίας, ἀνέμμου πατριωτισμοῦ ἀπὸ τὸ ἔπος τοῦ Ἀγῶνος τοῦ 21.

Ἔτσι ἡ 25η Μαρτίου, παρέμεινεν ἔκτοτε ὡς Ἁγία καὶ ἱστορικὴ ἡμέρα διὰ τὸ ἔθνος καὶ κάθε ἑλληνικὴ ψυχὴ τὴν πρῶτὴν ζηλοτύπως καὶ στοργικῶς ὡς καθαρῶς, ὡς ἀγῶνας Ἑλληνικὴν, ὅσον καὶ ἂν οἱ κύκλοι τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς παρέρχονται, ὅσον καὶ ἂν οἱ χρόνοι διαβαίνουν καὶ ἀλλάζουν οἱ ἐπίγειοι κόσμοι.

Καὶ ἡ Ἐποποιία τοῦ 21 παραμένει ἔσασι ὡς μία ἀστείρευτος πηγὴ ὁδῶν ἡμιθέων, πηγὴ τῆς ὁποίας τὰ νύματα δροσίζουσι τὰς ψυχὰς τῶν διὰ νύους μεγάλους καὶ εὐγενεῖς ἀγῶνας.

Ἐκτοτε, ὅλοι οἱ ἀγῶνες αὐτοῦ τοῦ ἔθνους ὠπλήσαν Ἱεροὶ καὶ Ἅγιοι, ὠπλήσαν ἀγῶνες τῆς Τιμῆς, τῆς Ἀρετῆς καὶ τοῦ Δικαίου.

Καὶ ἰδοὺ ὅτι ὅσπερ ἀπὸ τόσα ἔτη οἱ εἰς τοὺς ὁποίους οἱ πρόγονοί σας τοῦ 21 ἐνεπιστεύθησαν τὴν Ἑλευθερίαν τῆς Πατρίδος μας, ὡς Ἱερὰν παρακαταθήκην, μὲ τὴν δύναμιν τῆς Μεγαλόcharης τῆς Τῆνος, ποὺ δὲν λησμονεῖ τὴν γενομένην εἰς Αὐτὴν προσβολήν, ἐξεκίνησατε ἀπὸ τὴν Πίνδον διὰ τὰ συγγράφητε ἐκεῖ, εἰς τὴν Μόρφοσαν, τὸ Ἰβάν, τὴν Χειμάρραν, τὴν Τομορίτσαν, τὴν Κάριαν, τὸ Ἀργυρόκαστρον, τὴν Κλεισοῦραν, τὴν Τριμπεσίαν, τὴν νεώτεραν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν.

Ἀξιωματικοί, Ὑπαξιωματικοί καὶ Στρατιῶται,

Ὑπερήφανοι διὰ τὴν ἱερότητα τοῦ Ἀγῶνος καὶ τῶν σκοπῶν διὰ τοὺς ὁποίους μοχθήτε, ὑπερήφανοι διὰ τὸ συντελούμενον ἔργον σας, ὑπερήφανοι διότι κατέστητε ἄξιοι τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ σεβασμοῦ ὁλοκλήρου τοῦ νεπολιτισμένου κόσμου, συνεχίσατε τὸ ἀναληθὲς ἔργον μὲ τὴν αὐτὴν πίστιν, τὴν αὐτὴν ἀποφασιστικότητα, τὴν αὐτὴν ἀνδρείαν, βέβαιον ὅτι ἡ Παναγία, προστάτις καὶ ὁδηγήτρια, παραμένει εἰς τὸ πλευρὸν σας διὰ τὴν στεφανώσῃ τελικῶς τὸν Δίκαιον ἀγῶνα σας.

Ἀξιωματικοί, Ὑπαξιωματικοί καὶ Στρατιῶται,

Ἰστάμενοι διὰ μίαν στιγμήν σιωπηλοὶ διὰ τὴν ἀποτίωσιν ἐλαχίστων φόρον τιμῆς, σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν ὁπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐορταζομένην σήμερον μνήμην τῆς συλλήψεως τοῦ Χριστοῦ καὶ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ὡς καὶ πρὸς τοὺς τιμημένους νεκροὺς τῶν Ἱερῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλευθερίας μας Ἀγῶνες, ὡς ἐνώσωμεν τὰς ψυχὰς καὶ τὰς καρδίαις, ὡς ἀτενίσωμεν καταμματα τὴν ἀνεγινωμένην Μεγαλήν Ἑλλάδα καὶ πρὸ τοῦ μεγαλειώδους αὐτοῦ δράματος, τὸ ὁποῖον φέρει εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τὸ δάκρυ τῆς συγκινήσεως καὶ εἰς τὰς καρδίαις τὸ κύμα τῆς ἀκλόνητου πίστεως διὰ τὴν Νίκην, ὡς διαφωτίσωμεν μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς μας:

Ζήτω τὸ ἔθνος, Ζήτω ὁ Βασιλεὺς, Ζήτω ὁ Ἑλληνικὸς Στρατός.

Ὁ Ἀρχιστράτηγος ΑΛ. ΠΑΠΑΓΟΣ

Ο Πρόεδρος της Κυβερνήσεως και Γενικός Έπιθεωρητής της Ε.Ο.Ν.
κ. Αλέξανδρος Κορίζης.

Ο Πρόεδρος της Κυβερνήσεως και Γενικός Έπιθεωρητής της Έθνικής Όργανώσεως Νεολαίας κ. Αλέξανδρος Κορίζης, επί τη έθνική μας έορτῇ, ξεφώνησε την παρελθούσαν Δευτέρα εις μεγάλην συγκέντρωσιν ανωτέρων Στελεχών, Βαθμοφόρων, Φαλαγγιτών και Φαλαγγιστών της Όργανώσεως, εν τῷ κινηματοθεάτρῳ «Παλλάς», τὸν παραπλεύρως έμπνευσμένον λόγον.

Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ λόγου οἱ Φαλαγγίται, αἱ Φαλαγγίτισσαι καὶ ὅλον ἐν γένει τὸ ἀκροατήριον, ἐξέσπων εἰς οὐρανομήκεις ζητωκραυγὰς καὶ παντοειδεῖς ἐκδηλώσεις πατριωτικοῦ ένθουςιασμοῦ.

Έθνική Νεολαία τῆς Ελλάδος.

Ο ἄγγελος πρωτοστάτης ποῦ κατέβηκε ἀπὸ τὸν θρόνον τοῦ Παντοδυνάμου διὰ νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ θαῦμα τῆς ἐνοσαρκώσεως τοῦ θεῖου λόγου καὶ νὰ φέρῃ τὸ ἄγγελμα τῆς ἀπολυτρώσεως στὴν πολυδοκιμασμένην ἀνθρωπότητα — αὐτὸς ὁ ἴδιος ἄγγελος, ἐκπληρώνων θέλημα θεῖον, ἐπέταξεν ἀπὸ τὰ οὐράνια, σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν πάμφωτη γωνία τῆς γῆς, διὰ νὰ ἐπιτελέσῃ θαῦμα παρόμοιο: Τὴν ἐνοσαρκώσει τῶν πόθων καὶ τῶν οὐνείρων τοῦ Έθνους μας — οὐνείρων καὶ πόθων πέντε ὁλοκλήρων αἰῶνων σκλαδιᾶς. Καὶ εἶναι θαῦμα, γιατί δὲν ὑπῆρξεν ἡ έθνική ἐπανάστασις τῶν Έλλήνων συνηθισμένο ἀνθρώπινο Έργο, κάτι, ποῦ μπορεῖ νὰ χωρέσῃ στὰ πλαίσια καὶ τῶν πιδὸ τολμηρῶν, ἔστω, ὑπολογισμῶν τοῦ λογικοῦ. Τὸ Έργο τῶν ἡμιθέων τοῦ Εἰκοσιένα, ποῦ σήμερα γιορτάζουμε τὴν ἀθάνατη μνήμη τους, μετὴν ψυχὴ γονατιστὴ μπροστὰ στοὺς δοξασμένους τάφους των, γεμάτη ἀπὸ τὴ θερμότερη λατρεία καὶ τὸν βαθύτερο θαυμασμό, εἶναι ὑπεράνθρωπο κατόρθωμα, ποῦ ὅμοιό του δὲν ἔχει νὰ δεῖξῃ καμμιά ἱστορία κανενὸς λαοῦ. Κι' ἀφοῦ μάταια τὸ ζητήσῃ, ἔξω ἀπὸ τὴν ἱστορία τοῦ Έθνους αὐτοῦ, πρέπει στὴν Ελλάδα νὰ ξαναγυρίσῃ κανεὶς γιὰ νὰ βρῇ κάτι ἀντάξιο: Καὶ ὄχι στὴν Ελλάδα μόνο τῶν Μαραθῶνων καὶ τῶν Σαλαμίνων ἀλλὰ στὴν Ελλάδα τῆς ζωτικῆς, τὴν τωρινῆς — σ' αὐτὸ τὸ ἄλλο σύγχρονον θαῦμα, σ' αὐτὸ τὸν ὑπεράνθρωπο ἀθλο, ποῦ ἐπιτελοῦν οἱ σημερινοὶ μας ἡμίθεοι στ' ἀπόκρημνα καὶ χιονισμένα βουνὰ τῆς Ἀλβανίας. (Ένθουσιώδη χειροκροτήματα). Ἡ ἴδια θεία πνοὴ ἐμπυχώνει τοὺς ᾄξιους αὐτοὺς ἀπογόνους μεγάλων προγόνων τὸ ἴδιο ἐκπληκτικὸ θάρρος, ἡ αὐτὴ ἀδάμαστη καρτερία, τὸ ἴδιο ὕψηλὸ φρόνημα, τὰ ἴδια ἰδανικά πιστεως, ἐλευθερίας καὶ τιμῆς. (Χειροκροτήματα). Κι' ἀπὸ τὴν ἴδια θεία μορφή συντροφεύονται στὸν σκληρὸ καὶ ἄνισο ἀγῶνα τους — ἄνισο καὶ σκληρὸ, σὰν τὸν ἀγῶνα τοῦ Εἰκοσιένα — ἀπὸ τὴ γλυκυτάτῃ μορφῇ τῆς Παρθένου, τῆς προσβληθείσης ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ εἰς τὴν Τήνον Εὐαγγελιστρίας, ποῦ τὴν ἡμέρα τῆς ἀποδοχῆς τοῦ οὐρανίου ἀγγέλματος τῆς ἐνοσαρκώσεως τοῦ Λυτρωτοῦ ἐδιάλεξαν οἱ πρόγονοί μας, μετὴν τόσο βαθεῖα κατανόησι τοῦ συμβολισμοῦ της, διὰ νὰ ὑψώσουν τὴ σημαία τῆς έθνικῆς μας ἀνεξαρτησίας. Τὴν μορφή τῆς Θεοτόκου, ποῦ σι' ὀνομά της ἔψαλλε στίς ἐδτιυχέστερες στιγμές του, τὸ Βυζάντιον, τὰ νικητήρια, καὶ εἶμαι βέβαιος ἀπόλυτα ὅτι θὰ ψάλλουμε καὶ μεῖς, συνεχίζοντες παλῆς, ἀγαπημένες παραδόσεις. (Ζωηρὰ χειροκροτήματα).

Βουδὸς ἀπὸ κατάπληξι καὶ θαυμασμό ἀπομένει ὁ μελετητής — ἀκόμα κι' αὐτὸς ποῦ θὰ πίστευε ἀπέραντες τίς ἀνθρώπινες δυνατότητες — ὅταν σκύβῃ ἐπάνω στὰ πραγματικά στοιχεία, στὰ δεδομένα, ποῦ εἶχε ν' ἀντιμετωπίσῃ στὸ ξεκίνημά του, τὸ τεράστιο ἐγχείρημα τοῦ Εἰκοσιένα. Θάβανι νὰ ρίξῃ κανεὶς τὸ ἀπλούστερο βλέμμα στὰ ἐρωτήματα ποῦ ἔθεσε μετὴν τόσο ἀμείλικτη διαύγεια ὁ Παλαιὸν Πατὼν Γερμανὸς κατὰ τὴ μεγάλη συνέλευσι τῶν Προκρίτων καὶ Ἀρχιερέων, καὶ στὸν Ὀλιγο ποῦ κατεῖχε τὰ πνεύματα τῶν συνειών, ἀκόμη καὶ τὰ μεγαλύτερα τῆς ἐποχῆς, ἀπὸ τοῦ Ἰωάννου Καποδίστρια μέχρι τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραΐ, ὅταν λογάριζαν, μετὴν τὸ μέτρο τῆς ψυχρᾶς λογικῆς, τὸν ὄγκον τῆς περιπετείας, γιὰ ν' ἀναμετρήσῃ, μετὴν δέος καὶ ρίγη, τοὺς ἀπείρους καὶ κολοσσιαίους κινδύνους ποῦ εἶχαν ν' ἀντικρύσουν οἱ ὑπέροχοι ἐκεῖνοι ἄνδρες ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή. Ἀπὸ τὰ ἐρωτήματα αὐτὰ τοῦ στοχαστικοῦ Ἰεραρχοῦ, ποῦ ὑπῆρξε καὶ μία διάνοια πολιτικὴ στὸν ἀγῶνα, εἶναι πολὺ εὐκόλο νὰ ἐννοήσῃ κανεὶς ἀμέσως τί ἀφάνταστο ψυχικὸ σθένος χρειάσθηκαν γιὰ νὰ ξεκινήσουν. Ἰχνος πραγματικῆς ἐλπίδος δὲν διεγράφετο στὸν ὀρίζοντα. Ἡ τρομερὴ ἀνάμνησι τῆς ἐπανάστασεως τοῦ Ὀρλώφ, ποῦ εἶχε πνιγῇ στὸ αἷμα καὶ στὸ δάκρυ τῶν ραγιαδῶν, νωπὴ ἀκόμη γιὰ τὸ Έθνος, ἔφθανε — αὐτὴ καὶ μόνη — νὰ κάμῃ διαστακτικούς καὶ τοὺς τολμηρότερους. Οἱ ἀπόπειρες τοῦ Κοραΐ καὶ τοῦ Ρήγα Φεραίου, τοῦ ὑπερόχου αὐτοῦ προδρόμου, νὰ μπάσουν στὰ σέγδια τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος καὶ τὴν ὑπόθεσι τῆς Ἑλληνικῆς ἀπελευθερώσεως, εἶχαν ναυαγήσῃ στὴ γένεσί τους. Αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Ναπολέων, ἀφοῦ πέρασε, σὰν φωτεινὸ μετέωρο, στὸ στερέωμα τῆς ἱστορίας, εἶχε σθῆσαι ἄδοξα στὴν Ἁγία Ἐλένη — μαζὶ μετὴν ἐλπίδες ποῦ εἶχε, γιὰ μία στιγμή, γεννήσῃ στὴν πικραμένη ψυχὴ τῶν σκλαδωμένων λαῶν — γιὰ ν' ἀφήσῃ,

πίσω του, μιά Εύρώπη βαθύτατα κλονισμένη, τρομαγμένη από τη θύελλα, ηθικώς ξεπεσμένη, παραδομένη στην αντιδραστική μυστικοπάθεια των ανακτοβουλίων, έρμαιον της τρομοκρατίας των, σφικτά δεμένη με τις βραιές αλυσίδες της Ίερης Συμμαχίας. Ήταν έγκλημα καθοσίωσης, στην αντίληψη του συνασπισμού αυτού των δυνάμεων του σκότους, όχι μόνο να διανοηθῇ ένας λαός την έθνικη έλευθερία του, αλλά και να προφέρῃ άπλως τη λέξι. Μέσα σ' αυτή την πνιγερή ατμόσφαιρα της Εύρωπης έπρόκειτο να δράσῃ τὸ κίνημα τοῦ Εικοσιένα, σ' αυτήν να επιβληθῇ καὶ αὐτὴν νὰ ὑψώσῃ σ' ανθρωπινότερες σκέψεις, όπως ακριβῶς ἐκλήθη σήμερα ἡ Ἑλλάς — ἡ Ιστορία επαναλαμβάνεται — νὰ δώσῃ, με τὸ ἡρωϊκὸ παράδειγμα της, τὸ μέγα διδάγμα τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὴν ανθρωπινὴν αξιοπρέπεια, τὴν ἐθνικὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν τιμὴν, σὲ μιά Εύρώπην πεσμένη, φοβισμένη, ποὺ σὰν νὰ ξέχασε γιὰ πάντα τὴς ἀψηλότερες ἀξίες τοῦ πολιτισμοῦ της. (Παρατεταμένα ζωνηρά χειροκροτήματα).

Ήταν ὅμως μόνον αὐτὸς ὁ τεράστιος σκόπελος; Ἄν ἡ ἀντιδραστικὴ Εύρώπη παρουσίαζε δυσμενὴ ατμόσφαιρα διὰ τὸ κίνημα, ὅπως ἔλεγε ὁ ἄλλος κίνδυνος πολὺ πῶς κοινός: Μία κραταιοτάτη αὐτοκρατορία ποὺ ἄπλωνε τὴν ἐπιβλητικὴν δυνάμει της ἀπὸ τὸ ρεῦμα τοῦ Δουνάβεως ὡς τὰ βάθη τῆς Ἀσίας καὶ ὡς τὴν ἄμμο τῆς ἐρήμου, ποὺ εἶχε στὴ διάθεσί της ἀστείρευτὴν δεξαμενὴν ἀνθρώπων, μέσων, πλοῦτος, ὅπλων, στρατῶν, στόλου. Μία αὐτοκρατορία με περιλαμπρὴ στρατιωτικὴν ἱστορίαν καὶ τέτοια πολεμικὴ ἀρετὴ, ὥστε ἡ Εύρώπη τὴν ἐτρέμεν. Αὐτὴν τὴν τρομερὴν αὐτοκρατορίαν εἶχαν τὴν ἀπίστευτὴν τόλμην ἄντιμετωπίσουν, σὲ πάλιν θανάσιμῃ, σῶμα με σῶμα, μιά φύχτα πούληκάρια, οἱ ἡμίθεοι τοῦ Εἰκοσιένα (χειροκροτήματα) ὡς ἄντιμετωπίσουν τὰ πλήθη της καὶ τοὺς θησαυροὺς της τοὺς στρατοὺς καὶ τοὺς στόλους της καὶ τὴν πολεμικὴν ἀρετὴ καὶ τὴν στρατιωτικὴν πείραν της. Μὲ τί μέσα; Μ' ἓνα καὶ μόνο: με τὴν ΨΥΧΗ, με τὴ μεγάλη τους ΨΥΧΗ, αὐτὴ τὴν πνοὴ τοῦ Θεοῦ μέσα στὸν ἀνθρώπο. (Τὰ χειροκροτήματα παρατείνονται ἐπὶ μακρόν). Αὐτὴ τὴν ΨΥΧΗ, ποὺ ὅταν πλημμυρίσῃ ἀπὸ τὸ θεῖο κρασί της πίστεως, ὅταν γνωρίσῃ τὴν ἁγίαν μέθην τοῦ ἀληθινοῦ ἐνθουσιασμοῦ, κάνει τὸ θαῦμα: Τὸ ἀκατόρθωτο κατορθωτό. Αὐτὴ κάνει τὸ Δαυὶδ νὰ ρίχνῃ κάτω τὸ Γολιάθ. Ὁ πῶς κοινὸς ἀνθρώπος μεταμορφώνεται σὲ ἥρωα, ὅταν αἰσθανθῇ μέσα του τὴν πνοὴ τοῦ Θεοῦ. Καὶ τότε παίρνει μέρος στὴν παντοδυναμίαν του. Κι' ἔτσι τὰ θεωρούμενα ἀδύνατα παρ' ἀνθρώποις γίνονται δυνατὰ γι' αὐτόν. Τὸ Εἰκοσιένα εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ μεγάλα, τὰ ἀπροσμέτρητα θαῦματα τοῦ ἐλληνικοῦ ἐνθουσιασμοῦ. (Χειροκροτήματα).

Ἑθνικὴ Νεολαία τῆς Ἑλλάδος!

Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς διάλεξα τὴ σημερινὴ μέρα, τὴν ἀφιερωμένην σ' αὐτὸ τὸ θαῦμα, γιὰ νὰ ἐπικοινωνήσω, γιὰ πρώτη φορά, ἐπίσημα, μαζί σου. (Ἐνθουσιώδῃ χειροκροτήματα). Ποιὰ εὐκαιρία καλύτερη θὰ μπορούσα νὰχω γι' αὐτό; Ὅταν μιλοῦμε γιὰ ἐνθουσιασμό, μιλοῦμε ἀσυναίσθητα γιὰ νεῖατα. Δὲν θέλω νὰ πῶ μ' αὐτό, ὅτι οἱ ἄλλες ἡλικίαι τῆς φρονήσεως εἶναι κλειστὲς στὴν ἐξέλιξιν δόνησι αὐτοῦ τοῦ αἰσθήματος. Ὁλόκληρη στρατιὰ ἀπὸ σκίε μεγάλων, ὑπερόρων, ὀρίμων ἀνθρώπων ποὺ διετήρησαν ἀκοίμητο καὶ βαθὺ τὸν ἐνθουσιασμό τους μέχρι γήρατος, μέχρι τάφου, γιὰ νὰ μᾶς ἀφήσουν τοὺς καρπούς του, ἔργα μεγάλα, στὴν ἐπιστήμην, στὴν τέχνη, στὸν πόλεμον, στὴν δρᾶσιν ἐν γένει, στὴν ἱστορίαν, θὰ ἤρχετο ἐδῶ νὰ με ἐπιτιμήσῃ γιὰ τὴν ἀδικίαν. Καὶ πρώτῃ ἀπ' ὅλες ἡ σκιά τοῦ Μεγάλου μας Ἀρχηγοῦ, (καταφανὴς ἡ βαθεῖα συγκίνησις τῶν παρισταμένων), ποὺ χάραξε τὸ δοξασιμένο δρόμον ποὺ ἀκολουθοῦμε καὶ δημιουργήσῃ τὰ θαυμαστά ἔργα ποὺ μὲς κληροδότησε — ἔργα τοῦ θερμότερου καὶ ἀγνότερου ἐνθουσιασμοῦ — καὶ πρώτῃ ἀπ' ὅλα τὴ λαμπρὴ Ὀργάνωσί σας. (Παταγώδῃ καὶ παρατεταμένα χειροκροτήματα). Καὶ δὲν ξεχνῶ αὐτὴ τὴ μεγάλη στιγμή, ποὺ ἔρχομαι νὰ ἀνανεώσω ἐπίσημα τὸ ἡθικὸ συμβόλαιον, ποὺ ἔχομε συνάψει καὶ ὡς ἔθνος καὶ ὡς κοινωνία με τὴν Ἑλληνικὴ Νεολαίαν, συμβόλαιον στοργῆς καὶ ἀκαταπονήτου ἐργασίας γιὰ τὴν πνευματικὴ καὶ ὁλικὴ τῆς ἀνύψωσις, τὰ συγκινητικώτατα καὶ βαθύτατα λόγια του, στὴν προσφώνησίν του πρὸς τὴ Φοιτητικὴ Νεολαίαν, τῆς δεκάτης Δεκεμβρίου 1936, καὶ ποὺ μᾶς δίνουν τὸ πνεῦμα, με τὸ ὁποῖον εἶχε συλλάβῃ τὴν ἰδέαν τῆς ὁργανώσεώς σας: «Ὅταν ὑπὸ τὴν

αἰγίδα τοῦ Βασιλέως μας — ἔλεγε — ἐνὸς ἀληθινοῦ βασιλιά, ἔκαμα τὴν 4ην Αὐγούστου, εἶχα πρὸ παντὸς ἐσένα ὡς ὅταν μου, Ἑλληνικὴ Νεολαία. Εἶδα τὴν ἀβυσσὸν εἰς τὴν ὁποίαν κατακυλούσες, εἶδα τὴν ἀνάγκη νὰ σωθῇς καὶ εἶχα τὴν πίστιν ὅτι θὰ σωθῇς. Ἀλλὰ ἀκόμη ὅλοι σήμερα καὶ ἐγὼ πολλὰς φορὰς λέγομεν: Ἡ Νεολαία εἶναι τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους, ἡ Νεολαία εἶναι ἐκείνη, εἰς τὴν ὁποίαν πρὸ παντὸς θέλομε νὰ δώσωμε τὴν ψυχὴν μας ὅλην καὶ ὅλα μας τὰ μέσα, διὰ νὰ σώσωμεν τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους. Ἡ γενεά μας ἤλθε, εἶναι καὶ θὰ παρέλθῃ. Αὐτὸ ποὺ ἔρχεται εἶναι ἡ Νεολαία. Σωστά εἶναι ὅλα αὐτὰ καὶ ἀληθινὰ εἶναι ὅλα αὐτὰ. Ἀλλὰ εἶναι ὅμως καὶ κάτι ἄλλο ἔρχεται σὺν ἓνα κομμάτι διὰ νὰ ἀντικαταστήσῃ ἓνα κομμάτι ποὺ φεύγει ἀποτόμως καὶ λέγεται «παρελθόν». Ἐσεῖς δὲν θὰ ἔλθετε ἀποτόμως σὺν νὰ περιμένετε σὲ μιά γωνιά, ὅσο νὰ ξεφύγῃ ἡ ἄλλη γενεά, διὰ νὰ ἔλθετε ὅλοι μαζί νὰ τὴν ἀντικαταστήσετε. Ἡ ζωὴ ἡ ἀνθρώπινη καὶ ἡ ἐξέλιξις τοῦ ἔθνους καὶ τῆς κοινωνίας εἶναι ἓνας ὀρμητικὸς ποταμὸς, ὁ ὁποῖος ρεεὶ διαρκῶς καὶ κάθε στιγμή παρέργεται τὸ παρελθόν καὶ κάθε στιγμή ἔρχεται τὸ μέλλον. Ἀλλὰ εἶναι καὶ ἓνα ἄλλο ἀκόμη. Δὲν εἶσθε χρήσιμοι μόνον διὰ τὸ μέλλον. Δὲν εἶσθε μόνον τὸ μέλλον, εἶσθε καὶ τὸ παρόν. Τὸ σημερινόν ἔθνος δὲν ἔμπορεῖ ν' ἀποτελῇται μόνον ἀπὸ ἡλικιωμένους καὶ ἀπὸ ἀνδρας καὶ ἀπὸ γυναῖκας, ποὺ παλαίουν τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς κουρασμένοι. Ἐχεῖ ἀνάγκη τὸ παρόν ἔχει ἀνάγκη αὐτὸ ποὺ εἰμεθα τώρα, ἔχει ἀνάγκη νὰ βλέπῃ τὸν ἥλιον τῆς ζωῆς, νὰ βλέπῃ τὴν φλόγα τῆς ζωῆς, ἡ ὁποία θὰ τοῦ θερμαίνῃ τὰ στήθη. Σεῖς εἶσθε αὐτὸς ὁ ἥλιος, σεῖς εἶσθε αὐτὴ ἡ φλόγα καὶ τώρα ἀκόμη ποὺ εἶσθε νεοί, δὲν εἶσθε μόνον ὁδηγοῦμενοι ἀπὸ ἡμᾶς, τοὺς μεγαλυτέρους, εἶσθε οἱ θερμαίνοντες καὶ οἱ ἐνθουσιάζοντες ἡμᾶς καὶ ἐπομένως εἶσθε κατὰ ἓνα μεγάλο μέρος οἱ ὁδηγοῦντες ἡμᾶς» (Παρατεταμένα χειροκροτήματα).

Αὐτὰ μᾶς ἔλεγε ὁ Μεγάλος μας Ἀρχηγός.

Σ' αὐτὸ τὸν ἥλιον τῆς ἐθνικῆς ζωῆς, σ' αὐτὴ τὴ θεῖα φλόγα, ποὺ φωτίζει καὶ θερμαίνει, σὲ αἶνα, Νεολαία τῆς Ἑλλάδος, ἀπευθύνομαι με τὸ ἴδιο πνεῦμα, τὴ μεγάλη αὐτὴ μέρα (χειροκροτήματα). Ὁ Θεὸς στὴν πανσοφίαν του ἔθελε αὐτὴ τὴ φλόγα στὰ στήθη τῆς νεότητος αὐτῇ τὴν ἐξαισία ὁρμῇ πρὸς ὅτι εὐγενές, ὕψιλό καὶ ὠραίο, αὐτὴ τὴν ἀσβεστὴ δίψα γιὰ ἰδανικόν, γιὰ νὰ κρατῇ τὴ ζωὴν, νὰ συντηρῇ τὴν τάσιν της πρὸς ἀνώτερα ἐπιπεδὰ. Καὶ γι' αὐτὸ ἀκριβῶς, ἐπειδὴ τὰ νεῖατα παίζουν τόσο σπουδαῖον ρόλον στὴ ζωὴ τοῦ συνόλου, ἐπειδὴ ἀποτελοῦν τὸ ψυχικὸ προζύμι γιὰ κάθε ἀνάτασί του, διάλεξα τὴ γιορτὴ τοῦ Εἰκοσιένα γιὰ νὰ μιλήσω σ' αὐτὰ. (Χειροκροτήματα). Ἡ φλόγα γιὰ νὰ διατηρῇται θέλει ἀέναντη τροφή. Καὶ ποὺ ἄλλοῦ μπορεῖ νὰ τὴν εὕρῃ καλλίτερη, παρὰ στὴ μεγάλη κι' αἰώνια πραγματικότητα τοῦ ἔθνους καὶ τῆς ἱστορίας του; Ἐλάτε μαζί μου, Ἑλληνικά νεῖατα, νὰ ἰδοῦμε ἀπὸ κοντὰ κάπως τὰ θαυμαστά ἔργα τοῦ ἐθνικοῦ ἐνθουσιασμοῦ: Μέσα στὴν καρδίαν τῆς κραταιᾶς καὶ τρομερῆς αὐτοκρατορίας μπόρεσε, αὐτὸς ὁ ἐνθουσιασμός, νὰ πλέξῃ σὺν ἰσὺν ἀράχνης αὐτὴ τὴν εὐρύτατη ἐθνικὴ συνωμοσίαν, ποὺ, στὴν αἰώνια ἐγγνωμοσύνη τῶν Ἑλλήνων, εἶναι γνωστὴ με τὸ ὄνομα «Φιλικὴ Ἑταιρεία». Κάτω ἀπ' αὐτὰ τὰ μάτια τοῦ δυνάστου, μπόρεσε ὁ ἐνθουσιασμός αὐτὸς νὰ λειτουργήσῃ με ὑπομονὴν ἀφάνταστον καὶ τεραστίους κινδύνους, τὸ ὄργανον ποὺ ἐμελλε σὲ λίγο νὰ σπᾶσῃ τὴς αλυσίδες τῆς σκλαβιάς. Δημιούργησε ὑποχθόνιον ρεῦμα γιὰ τὸν ἀγῶνα τόσο δυνατό ποὺ καὶ οἱ πῶς διατακτικοὶ βρέθηκαν ὑποχρεωμένοι ν' ἀκολουθήσουν. Τὸν πρώτον ρόλον στὸν σχηματισμὸ τῆς ατμόσφαιρας, γιὰ τὸ πρῶτον αὐτὸ κολοσιαιὸν κατόρθωμα, ἔπαιξε ἡ νεολαία τῆς ἐποχῆς — αὐτὴ ἡ Νεολαία ποὺ οὐκ ἐπρότεινε γιὰ ἀθάνατον πρότυπον, αἰώνιον παράδειγμα πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως στὰ ἐθνικὰ ἰδεώδη. Ἀμύνητο, στίς περισσώτερες περιπτώσεις, στὰ μυστήρια τῆς Ἑταιρείας, μεμνημένη ὅμως ἀπὸ τὴ διαίσθησιν τῆς καινοῦργίας, τῆς ἀγνῆς τῆς θερμῆς ψυχῆς, ὅλη ἡ σπουδάζουσα Νεολαία τῶν Ἑλληνικῶν παροικιῶν, ἀνεργίσιζε τὴ φλόγαν τῆς ἐλευθερίας. Καὶ ἀφοῦ ἔδωσε στὴν Ὀδησσὸν τὴν ἀξιωματικὴν ἐκείνην ἐρασιτεχνικὴν παράστασιν τοῦ «Ἀρμυδίου καὶ Ἀριστογείτονος», τοῦ Λασσάνη, ποὺ προέλεγε τὴ μεγάλη ἐθνικὴ ἐπανάστασιν κατέδρανε, με τὸ ντουφέκι στὸ χέρι, στὸν ἱερὸ ἀγῶνα. Τὸ ἄνθος τῆς Ἑλληνικῆς Νεολαίας τῶν παροικιῶν, πεντακόσια παι-

Διά—ἀριθμός ἐκπληκτικὸς γιὰ τὴν ἐποχὴ—ἔτρεξε στὴ φωνὴ τῆς ἀναγεννωμένης Πατρίδος, νὰ καταταχθῇ στὸ λόγῳ τῶν «μαυροφορεμένων», στὸν περίφημο ἱερὸ λόγῳ τοῦ Νικολάου Ὑψηλάντη. Ἀτρόμητη ἐγκαινίασε τὸν μεγάλο ἀγῶνα ἡ Νεολαία τοῦ Εἰκοσιένα, στὰ ἐδάφη τῶν παραδουναβίων ἡγεμονιῶν, πιστὴ στὴν παμβαλκανικὴ ἰδέα τοῦ Ρήγα καὶ στὴν παράδοσι τῆς αἰωνίας Ἑλλάδος, ποὺ δὲν ἐπολέμησε ποτὲ γιὰ σκοποὺς ἐγωϊστικοὺς, ἀλλὰ πάντοτε, ὅπως μάχεται καὶ σήμερα, σὺν πρωταθλητῆς τῶν Κοινῶν καὶ μεγάλων ἰδανικῶν τῆς ἀνθρωπότητος (ζωηρά καὶ παρατεταμένα χειροκροτήματα). Ἐτρεμεν ἡ καρδιά τῶν Ντελάληδων, ὅταν εἶδαν τοὺς ἱερολογίτας νὰ προβαίνουν μὲ σφριγμένες γραμμὲς καὶ τὰ ἐμβλήματα τοῦ θανάτου, τὴν νεκροκεφαλὴ καὶ τὰ κόκκαλα χιαστί, στὸ ψηλὸ τους καλπάκι, κατὰ τὸ Δραγατσάνι. Κι' ἂν δὲν ἦταν τὸ θανάσιμὸ λάθος τοῦ ἀρχηγοῦ νὰ τοὺς διχάσῃ, θὰ κέρδιζαν τὴν λαμπρότερη νίκη. Ἐπεσαν, οἱ περισσότεροι, ἐκεῖ, σὺν Ἕλληνας τῶν κλασσικῶν καιρῶν, πρὸ δοξασιμένοι κι' ἀπὸ τοὺς ἱερολογίτας τῶν ἀρχαίων Θηβῶν, γιὰ νὰ ἐμπνεύσουν στὸν Ἀνδρέα Κάλθο τοὺς ἀθάνατους αὐτοὺς στίχους:

Ἄς μὴ βρέξῃ ποτὲ
Τὸ σύννεφο καὶ ὁ ἄνεμος
Σκληρὸς ὡς μὴ σφοδρὸς
Τὸ χῶμα τὸ μακάριον
Ποῦ σὰς σκεπάζει.

Ἄς τὸ δροσίσιμ πάντοτε
Μὲ τ' ἀργυρὰ τῆς δάκρυα
Ἡ ροδόπεπλος κόρη
Κι' αὐτοῦ ὡς ξεφουτρῶνουν
Αἰῶνα τ' αἶθη.

Ὡ γνήσια τῆς Ἑλλάδος
Τέκνα ψυχαὶ ποῦ ἐπέσατε
Εἰς τὸν ἀγῶνα ἀνδρείως
Τάγμα ἐκλεκτῶν ἡρώων
Καύχημα νέον.

Σὰς ἄρπαξεν ἡ τύχη
Τὴν νικητήριον δάφνην
Καὶ ἀπὸ μυρτιᾶν σὰς ἐπλεξε
Καὶ πένθιμον κυπάρισσον
Στέφανον ἄλλον.

Ἄλλ' ἂν τις ἀποθάνῃ
Διὰ τὴν πατρίδα, ἡ μύρτος
Εἶναι φύλλον ἀτίμητον
Καὶ καλὰ τὰ κλαδιά τῆς κυπάρισσου.

(Χειροκροτήματα καὶ ἐκδηλώσεις)

Ὅσοι ἐσώθησαν ἀπὸ τοὺς ἡρωικοὺς αὐτοὺς νέους, στὴ χαράδρα τοῦ Γκούρα Βερζοῦ, τὴ χαράδρα τοῦ θανάτου, ὅπου τοὺς ἐθέρισαν «ὡς θαλεροὺς στάχεις», τὰ σπαθιά τῶν ἱππέων, κατέβηκαν στὴν Πελοπόννησο, νὰ γίνουν ὁ πυρὴν τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ καὶ νὰ φουσηθοῦν στὰ στήθη τῶν ἀγωνιστῶν τὸν ἐνθουσιασμὸ τῆς Νεότητος.

Κι' ἔλατε τώρα μαζί μου, νὰ ἰδοῦμε πλησιέστερα τὰ ἐκπληκτικὰ ἔργα του! Ν' ἀντικρύσουμε τοὺς Ἕλληνας, τοὺς ραγιάδες, τοὺς ἀμάχους, τοὺς ἀγυμνάστους, νὰ πολεμοῦν, στὸ Βαλτέτσι, μὲ τὸ λίγο μαρμαίτι ποὺ τοὺς εἶχαν στείλῃ οἱ φίλοι τῆς Σμύρνης· νὰ τοὺς λείπη τὸ μολύβι γιὰ τὰ βόλια τῶν ντουφεκιῶν τους καὶ ν' ἀναγκάζεται ὁ ἀσύγκριτος Νικηταρὰς νὰ κατέβῃ στὸ Ἄργος καὶ κάτω ἀπὸ τὰ ἐκπληκτικὰ μάτια τῆς ξένης, τρουοκρατημένης ἀπ' τὸ τόλμημα ἐξουσίας νὰ ξηλώνῃ τὴ μολυβένια σκεπὴ ἐνὸς τζαμιοῦ, γιὰ νὰ τὴν κάμῃ σφαῖρες. (Χειροκροτήματα) νὰ παρευρεθοῦμε στὴ δοξασιμένη μάχη τῆς Γράνας καὶ τὰ παλληκάρια τοῦ Κολοκοτρώνη νὰ σκαρφαλώνουν κάτω ἀπὸ τὴν φωτιὰ τῶν κανονιῶν, σ' ἐπὶ μέτρων τείχος, καὶ νὰ κυριεύουν τὸ κάστρο τῆς Τριπόλεως· νὰ ἰδοῦμε τὸ Δημήτριο Ὑψηλάντη ν' αὐνῆται, μὲ τριακοσίους, σὺν ἄλλοις Λεωνίδας, στὴν Ἀκρόπολι τοῦ Ἄργους, ἐναντὶ τῆς στρατιᾶς τοῦ Δράμαλη· ν' ἀντικρύσουμε τὸ θαῦμα τῆς συντριβῆς τῆς στρατιᾶς αὐτῆς στὰ Δερβενάκια καὶ τὸν Ὑψηλάντη νὰ περιᾶ στὰ νῶτα τοῦ ἐχθροῦ, ποὺ θεωρήθηκε σ' ὅλη τὴν Εὐρώπῃ ἀκόμα, σὺν τὸ μεγαλύτερο στρατιωτικὸ κατόρθωμα τῆς ἐποχῆς· ν' ἀντικρύσουμε τὴ λεβεντιά καὶ τὸ μαρτύριο τοῦ Διάκου, τὸ βλοχὸ τοῦ Ἀνδρούτσου στὸ χάνι τῆς Γραβιάς· τὸν Παπαφλέσσα ν' ἀντιμετωπίζῃ μὲ μιά φοῦχτα παλληκάρια τῆς στρατιᾶς τοῦ Ἰμπραήμ στὸ Μανιάκι· τὸν Ὑψηλάντη πάλι νὰ τὴν ἀποκρούῃ στοὺς Μύλους· τὸ Μεσολόγγι, μὲ τὴν ἀντίστασι καὶ τὴν ἐξοδότη, νὰ γίνεταί παραμυθὶ καὶ τραγοῦδι (χειροκροτήματα) νὰ ἰδοῦμε τὸν Καραϊσκάκη νὰ σπάζῃ τὸν τελευταῖο κρῖκο τῆς σκλαβιάς μας στὴν Ἀράχωβα· τὸν Κανάρη καὶ καὶ ναυαρχίδες καὶ νὰ φωτίζῃ μὲ τίς φλόγες τῶν καὶ τίς πρὸ σκοτεινῆς συνειδήσεως τῆς Εὐρώπης (χειροκροτήματα)· ν' ἀντικρύσουμε τὸν Μιαούλη, τὸν Νέλσωνα αὐτὸν τῆς Ἑλλάδος, νὰ καταναυμαχῇ στὰ στενὰ τῆς Σάμου δύο μεγάλους στόλους μὲ τὰ σιτοκάραβα τῆς Ὑδρας καὶ τῶν Σπεσιῶν (χειροκροτήματα)· νὰ ἰδοῦμε τίς γυναῖκες ἀκόμα, κατεπάνους σὺν τῇ Μπουμπουλίνῃ, ν' ἀποκλείουν τὸ Ναύπλιο, ἢ σὺν τῇ Μαντῷ Μαυρογένους νὰ στρατηγεύουν στὴν Εὐβοία (χειροκροτήματα)· νὰ ἰδοῦμε μὲ δύο λόγια τὴν πανίσχυρη αὐτοκρατορία νὰ ἡττᾶται τὴν Ἱερὴ Συμμαχία νὰ λυγίῃ τὴν Εὐρώπῃ νὰ καίγεται ἀπὸ ἐνθουσιασμὸ τὴν ποιήσῃ τῆς νὰ τραγοῦδῇ τοὺς Ἕλληνας μὲ τοὺς ὑψηλότερους στίχους τῆς τὸν φιλελληνισμὸ νὰ φουντώνῃ· τοὺς φιλέλληνες νὰ κρῶνται νὰ σκοτώνονται πλάι στὰ παλληκάρια μας· τὸν Βύρωνα στὸ Μεσολόγγι (χειροκροτήματα) τὰ χρήματα καὶ τὰ ὄπλα νὰ φθάνουν· τὰ ξένα καράβια νὰ βουλιάζουν τοὺς ἐχθρικοὺς στόλους στὸ Ναυαρίνο, τίς Κυβερνήσεις, ποὺ δὲν ἤθελαν ν' ἀκούσουν γιὰ ἐλευθερία, νὰ υπογράφουν τὴν ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος· τὸ δόγμα τῶν ἐθνότητων, ὡρὰ διατυπωμένον, στὸ βελίθιο τῆς Στάελ γιὰ τὴ Γερμανία, νὰ ζωντανεύῃ καὶ νὰ γίνεταί πηγὴ ἐμπνεύσεως γιὰ τοὺς ὠραιότερους ἀγῶνας τῶν λαῶν καὶ στὸ τέλος νὰ καθιερωταί θριαμβευτικὰ, σὺν βάσει στὸ Διεθνὲς Δίκαιο. Γιατί, θὰ ἦταν μεγάλη ἀδικία στὸ Εἰκοσιένα νὰ θεωρηθῇ σὺν χρονολογία στὴν ἐθνικὴ μας μονάχα ἱστορία. Εἶναι μιά μεγάλη χρονολογία στὴν ἱστορία τῆς Εὐρώπης (χειροκροτήματα). Τὸ παράδειγμα τῆς Ἑλλάδος ἐμπνεύσει πολλοὺς λαοὺς. Καὶ πρῶτον ἀπ' ὅλους αὐτὸν ἀκριβῶς τὸ λαὸ ποὺ ζητᾷ νὰ πληρῶσῃ σήμερα τὸ μεγάλο ἠθικὸ χρέος στοὺς ἡρωικοὺς μας προγόνους μὲ τὴν ὑποδοῦλωσι καὶ τὴν ἐξουθένωσι τῆς Πατρίδος μας. Ἐκατὸν εἴκοσι χρόνια μετὰ τὸν ἱερὸ ἀγῶνα τῆς ἀνεξαρτησίας εὐρισκόμεθα ὑποχρεωμένοι τώρα νὰ τὸν ἐπαναλάβωμε, νὰ πολεμήσωμε ἐναντὶον ὑποκόλου ἐπιδρομῆς, οἱ Ἕλληνας σὺν ἑνῇ ἀνθρωπότητι ἐδράσαμε τὰ ὄπλα (ἐνθουσιώδη χειροκροτήματα). Καὶ γι' ἄλλη μιά φορὰ ὁ ἐθνικὸς μας ἐνθουσιασμὸς, ἡ ἀκλόνητη πίστις στὴν αἰώνια Ἑλλάδα θαυματουργεῖ. Ὁ ἐχθρὸς ἐτινάχθη ἔξω τοῦ ἱεροῦ ἐδάφους τῆς Πατρίδος καὶ καθελώθη πολὺ πέραν τῶν γραμμῶν τῆς ἐξουσιώσεως (Παρατεταμένα καὶ ἐνθουσιώδη χειροκροτήματα καὶ ἐκδηλώσεις).

Ἐθνικὴ Νεολαία τῆς Ἑλλάδος,
Στρέψε τὸ βλέμμα σου μὲ θαυμασμὸ καὶ λατρεῖα στοὺς ἥρωας αὐτοὺς ποὺ ἐπαναλαμβάνουν μ' ἀσύγκριτη αὐτοθυσία τὴν ἐποποιία τοῦ 21. Νοιώδης βαθεῖα στὴν ἀτίμητη θυσία τους· κατάλαβε δι' αὐτοὺς δὲν μάχονται μονάχα γιὰ τὴν ἐθνικὴ μας ὑπαρξί, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸν κόσμον ὅλοκληρον γιὰ νὰ σηκώσουν μὲ τὸ παράδειγμα τους τὴ φοβισμένη, τὴν πεσμένη ἀνθρωπότητα, στὸ ὄψος τῶν πρὸ πολυτίμων ἠθικῶν κατακτήσεών της. Ἐτοί ἡ Ἑλλάς ἐμφανίζεται διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν ὄχι μόνον ὡς Κράτος, ἀλλὰ καὶ ὡς Ἰδέα (Χειροκροτήματα). Καὶ τὴν ὥρα αὐτὴν, ποὺ νέαι ἀπειλαὶ διαγράφονται σὺν δριζόντια ὀρκίσου δι' αὐτὴν διατηρήσεως ἀσθεστὴ τῆς φλόγας τοῦ ἐνθουσιασμοῦ σου δι' αὐτὴν δὴποτε καὶ ἂν συμβῇ. (Σύσσωμον τὸ ἀκροατήριον ἐν βαθυτάτῃ συγκινήσει ἀπαντᾷ: ὀρκιζόμεθα!) δι' αὐτὴν μείνης πιστὴ στίς μεγάλες ἀρχές τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς τιμῆς, (φωναί: ὀρκιζόμεθα) στὰ ἰδανικά ποὺ ὁ ἀνθρώπος ἔχει κατακτήσει μὲ ποταμοὺς αἱμάτων καὶ χωρὶς τὰ ὁποῖα δὲν ἀξίζει νὰ ζῇ. (Φωναί: Ὀρκιζόμεθα ν' ἀποθάνωμεν ὅλοι!). Κι' ἂν εἶναι νὰ πεθάνουμε γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἀπολύτρωσι τοῦ κόσμου—ὡς πεθάνουμε. (Φωναί: Ἀς πεθάνουμε!) Ἡ ἀκατάβλητη δύναμις τῆς ἰδέας θὰ μᾶς ἀναστήσῃ. (Φωναί: Ἡ Ἑλλάς θὰ ζήσῃ, θὰ ζήσῃ, θὰ ζήσῃ!)

Ἐθνικὴ Νεολαία τῆς Ἑλλάδος,

Ἐκράυασε:
Ζήτω τὸ Ἔθνος.
Ζήτω τὸ Ἐθνικὸν Σύμβολον, ὁ Βασιλεὺς.
Ζήτω ὁ Ἐθνικὸς Στρατός.
Ζήτω ἡ Ἐθνικὴ Νεολαία.

25^η ΜΑΡΤΙΟΥ 1821

Ἡ ἱστορία ἔχει ἤδη κατατάξει τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 21 μεταξὺ τῶν σπανίων καὶ κρίσιμων ὁμαδικῶν πράξεων αἱ ὁποῖαι ἐφώτισαν καὶ θά φωτίζουν ἔσασαι τὸν δρόμον τῆς ἀνθρωπότητας, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν ὕψηλὴν διακίωσιν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως ἐπὶ τῆς γῆς. Ἡ πολιτικὴ τῆς σημασία εἶναι γνωστὴ. Ἀνέστησε τὴν Ἑλλάδα ἐκ τοῦ τάφου. Ἀποκατέστησεν εἰς τὴν ἐλευθέρῳ ζωὴν ἕνα ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων λαῶν τοῦ κόσμου — τὸν λαὸν ποὺ ἔδωκε ρυθμὸν καὶ φτερά εἰς τὴν ἀνθρωπίνην σκέψιν καὶ κανόνας βίου αἰώνιους εἰς τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν. Τὸν λαὸν ποὺ ἠμπόρεσε νὰ ντύσῃ μὲ θεῖα σάρκα τὸ φωτερώτερον ἀπ' ὅλα τὰ ὄντ' τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλὰ πλὴν τούτου τ' ἀποτελέσματά της ἦσαν ἀκόμη σημαντικώτερα. Ἡ Εὐρώπη ἔπησσε καὶ τότε ὑπὸ τὸ πέλμα τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας, τοῦ πανισχύρου συνασπισμοῦ τῶν δυνατῶν τῆς γῆς. Ἀλλὰ καθὼς καὶ τώρα ἔτσι καὶ τότε πρὸ ἑκατὸν εἴκοσι ἐτῶν εἰς τὸν μικρὸν αὐτὸν τόπον, τὸν λησμονημένον, ἔλαμψε μέσα στὸ πυκνὸ σκοτάδι τῆς Βίας καὶ τοῦ Τρόμου τὸ πρῶτον φῶς καὶ ἡ πρώτη ἐλπίς. Οἱ δοῦλοι λαοὶ τῆς Εὐρώπης ἤκουσαν εἰς τὴν ἀρχὴν ἐμβρόντητοι τὴν πολεμικὴν κραυγὴν τῆς αἰωνίας Ἑλλάδας. Καὶ ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγον μόλις χρόνον ἐνωτίσθησαν τὸ παράδειγμα της, ἤντησαν πίστιν καὶ θάρρος ἀπὸ τὸ ὑπεράνθρωπον τόλμημά της, ἔδραξαν τὰ ὅπλα τῆς ἐλευθερίας καὶ συνέτριψαν τὰς ἀλύσεις.

Ἄλλ' ἡ ἠθικὴ πρὸ παντὸς ἀξία τῆς Ἑγέρσεως τοῦ 21 εἶναι ἐκείνη ποὺ ἔκαμε τὴν ψυχὴν τῶν ἐλευθέρων ἀνθρώπων ὅλης τῆς γῆς νὰ τρέμῃ ἀπὸ θάμβος καὶ δέος θρησκευτικόν. Ποῖος ἠμποροῦσε νὰ πιστεύσῃ τότε εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ «ἄφρονος ἐκείνου κινήματος»; Ἡ πτωχὴ λογικὴ τῶν ἀνθρώπων τὸ κατεδίκαζεν. Οἱ ἐπιφανέστεροι καὶ οἱ συνετώτεροι Ἕλληνες, ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας, ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῖς, τὸ ἀπεδοκίμαζον. Ἀλλ' ὁ λαὸς τῶν Ἀρματωλῶν, τῶν Κλεφτῶν καὶ τῶν Κουρσάρων δὲν ἐγνώριζε νὰ ὑπολογίῃ. Ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμήν, ὅταν ὑψώθη τὸ λάβαρον τοῦ Ἀγῶνος εἰς τὴν ἀναστάσιμον πνοὴν τοῦ ἐλληνικοῦ ἔαρος, ὄρκος καὶ σύνθημά των ἦσαν αἱ λέξεις «Ἐλευθερία ἢ Θάνατος». Καὶ ἡ δραματικὴ αὐτὴ ὑπόσχεσις δὲν ἦτο οὔτε λόγος κενός οὔτε πρόκλησις ἀπλῇ. Τὴν ἐπεκύρωσεν ἡ Α' Ἑθνικὴ Συνέλευσις τῶν Ἑλλήνων, ἡ συγκροτηθεῖσα εἰς τὴν Ἐπίδαυρον, μὲ τὴν ἱστορικὴν της διακήρυξιν: «Ὁμοθυμαδὸν ἐκοτρατεύσαμεν, ἀποφασίσαντες ἢ νὰ ἐπιτύχωμεν τὸν σκοπὸν μας καὶ νὰ διοικηθῶμεν μὲ νόμους δικαίους, ἢ νὰ χαθῶμεν ἐξ ὁλοκλήρου, κρίνοντας ἀνάξιον νὰ ζῶμεν πλέον ἡμεῖς οἱ ἀπόγονοι τοῦ περικλεοῦς ἐκείνου Ἑθνους τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ δουλείαν τοιαύτην, ἰδίαν μᾶλλον τῶν ἀλόγων ζώων, παρὰ τῶν λογικῶν ὄντων». Καὶ τὴν ἐπεκύρωσε πρὸ παντὸς τὸ θαυμαστὸν ἡρωϊκὸν ἔπος τοῦ ἐπταετοῦς ἀγῶνος, ἐπάνω ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀνεμίζει σάν φωτιστὴς ἡ τραγικὴ πνοὴ τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ τῶν θυσιῶν — ἡ πνοὴ

ποὺ ἐκίνησε τὰς εὐγενεστέρας χορδὰς τῆς λύρας τοῦ 18^{ου} αἰῶνος. Ὁ λαὸς τῶν Ἀγωνιστῶν, ὁ λαὸς ποὺ ἐκρατοῦσε τὰ αἱματωμένα, τὰ καθηγιασμένα ὄργανα τῆς Ἐλευθερίας, ἐπίστευε καὶ τότε εἰς τὴν ἀξίαν τῆς Ἀρετῆς καὶ τῆς Θυσίας. Ἐπίστευεν εἰς τὴν ἀπροσμάχητον δύναμιν τῆς Ἰδέας ἐναντίον τῆς κτηνώδους Βίας. Ἐπάτησε τὸν θάνατον διὰ τοῦ θανάτου. Καὶ εἰς τὸ πείσμα τῆς λογικῆς καὶ τῶν συμβουλῶν τῆς φρονήσεως ἐνίκησε καὶ ἀνέστη.

Εἰς παρόμοιον ἀγῶνα ζωῆς ἢ θανάτου ἐκλήθη καὶ ἡ σημερινὴ γενεὰ τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῆς 28 Ὀκτωβρίου τοῦ 1940. Ἐπειτα ἀπὸ 120 ἐτῶν ἐλευθερον βίον, ἔπειτα ἀπὸ 120 ἐτῶν ἀγῶνας καὶ δοκιμασίας καὶ στερήσεις, πρὸ τῶν ὁποίων ἡ ἀψευδὴς ἱστορία θά σταθῇ ἔκθαυμος, ἐδημιουργήθη τὸ σημερινόν κράτος τῶν ἐκουσίως ὠλοκληρωμένων σχεδὸν ἐθνικῶν διεκδικήσεων — παράγων εἰρήνης καὶ τάξεως καὶ πολιτισμοῦ εἰς τὴν ἰοτιοανατολικὴν Εὐρώπην, παράδειγμα ἐντιμότητος καὶ μετριοπαθείας, ἀπληλαγμένος πάσης αἰγμῆς εἰς τὰς διεθνεῖς του σχέσεις. Ἀλλ' ἐνῷ ἐξηκολοῦθει μετὰ πόνου καὶ μόχθου ἡ Ἑλλὰς τῇ εἰρηρικῇ της προσπάθειαν, ὑπέστη τὴν ὕπουλον καὶ ἀναιδρὸν, τὴν ἀτιμωτέραν τῶν αἰώνων ἐπιδρομὴν. Ἐκτοτε, ἀπὸ τὴν ἱστορικὴν ἐκείνην ἡμέραν, ἀπεδύθη εἰς νέον ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀγῶνα ἐναντίον πανισχύρου ἐχθροῦ. Εἰς ἀγῶνα τὸν ὁποῖον ἔσπεφάνωσαν ἐπὶ πέντε ἡδὴ σχεδὸν μῆνας ἀλλεπάλληλοι περιφανεῖς νίκαι. Οἱ ἀπαράμιλλοι στρατιῶται της — νεοὶ ἀθληταὶ τῆς Ἐλευθερίας — ὕψωσαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θαυμασμοῦ τοῦ κόσμου ὅλου νέα τρόπαια ἀσβίτου δόξης. Καὶ τὸν ὑπερήφανον στίχον ποὺ ἀπηύθυνεν ὁ ποιητὴς πρὸς τοὺς ἀθανάτους ἥρωας τοῦ 21, τὸν ἀφιερώνει τώρα ἡ ἔθνη ψυχὴ μαζί μὲ τὸ δάκρυ τῆς εὐγνωμοσύνης της εἰς τοὺς σημερινούς:

ὦ τρακόσιοι! σηκωθῆτε
καὶ ξανάθελτε σ' ἐμᾶς
τὰ παιδιὰ σας θέλ' ἰδῆτε
πόσο μοιάζουμε μὲ οὓς.

Ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ὑπῆρξε διὰ μίαν φορὰν ἀκόμη ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ Κυρίου. Ὅπως κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Περσῶν, ὅπως εἰς τὴν σκοτεινὴν μεσαιωνικὴν ἐποχὴν, ὅταν ἐπὶ δέκα αἰῶνας ὑπερήσπιζε τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν χριστιανωσύνην μόνῃ ἡ Ἑλληνικὴ Αὐτοκρατορία, ὅπως εἰς τὰ 1821, ἔτσι καὶ τώρα ἐκλήθη νὰ ὑπερασπίσῃ τὰ τιμωτέρα ἀποκτήματα τοῦ ἀνθρώπου, ἐκλήθη καὶ πάλιν νὰ δώσῃ τὸ παράδειγμα — νὰ δώσῃ τὸ φῶς καὶ τὴν ἐλπίδα εἰς τὴν δοκιμαζομένην, εἰς τὴν δουλωμένην ἀνθρωπότητα. Καὶ δὲν εἶχεν οὔτε θά ἔχῃ εἰς οἰανδήποτε περίπτωσιν οὔτε στιγμὴν δισταγμόν. Διότι πιστεύει εἰς τὴν ἱστορίαν του. Διότι πιστεύει εἰς τὴν Δικαιοσύνην καὶ τὴν Ἐλευθερίαν καὶ τὸν ὕψηλόν ἐπὶ τῆς γῆς προορισμόν του. Διότι πιστεύει ἀκλονήτως εἰς τὴν Νίκην. Καὶ διότι ἐλπίζει ἐπὶ τὸν Κύριον καὶ ἐν τῷ ἔλεει τοῦ Ὑψίστου οὐ μὴ σαλευθῇ.

Γιατί και πώς έχουμε σημαία το γαλανόλευκο αυτό λάβαρο, που το αντίκρουσμά του φέρνει τα δάκρυα του ένθουςιασμού στα μάτια; Πώς καθιερώθη το χαρούμενο αυτό δράμα, που γεμίζει ευδαιμονία την ψυχή;

Ας αρχίσουμε από τα χρόνια εκείνα της νεωτέρας ελληνικής ιστορίας, που αποτελούν την προπαρασκευή της Αναστάσεως του Γένους, από τα χρόνια δηλαδή των αρματωλών και των κλεφτών.

Ξέρουμε καλά ότι οι αρματωλοί και οι κλέφτες έχρησιμοποίησαν ο καθένας δική του σημαία που δυνάμαζαν «φλάμπουρα» και «μπαϊράκια». Και τα μὲν φλάμπουρα ήταν για τις γιορτινές ημέρες, τα δὲ μπαϊράκια, που ἐλέγοντο και παντιέρες, ήταν οι πολεμικές σημαίες που ἐκυμάτιζαν στις νάπιες και στα ταμπούρια και ἐφέροντο πάντα ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πολεμιστῶν όταν ἐνεργοῦσαν ἐπιθέσεις και ἐκστρατείες. Συνήθως ήταν ἀπομιμήσεις σημαίων βυζαντινῶν τύπου, σταυρός αὐ γαλάζιο ἐπίπεδο, ἡ ὁμοίωμα τοῦ ἁγίου Γεωργίου, που ἀπὸ τὰ χρόνια τῆς ἐλληνικῆς αὐτοκρατορίας ἐθεωρεῖτο προστάτης τοῦ στρατοῦ μας. Ἀλλὰ και ὁ δικέφαλος ἀετός, που ἐστόλιζε τὴν χρυσόκροση σημαία τοῦ Βυζαντίου, ὡς τὴν μοιραία 29η Μαΐου 1453, ήταν τὸ σύμβολο πολλῶν καπεταναίων. Ὁ Κροκόδειλος Κλαδάς ἀπὸ τὸ 1464 ἀκόμη ὕψωσε σημαία μὲ τὸ δικέφαλο αἰετὸ στὴν Κρήτη γιὰ νὰ δείξῃ πὺς δὲν πέθανε ἡ βυζαντινὴ αὐτοκρατορία και ὁ ἀρματωλὸς Χρήστος Μηλιώτης, που τότε τον τραγοῦδῃσε τὸ δημοτικὸ τραγοῦδι και σκοτώθηκε σὲ παγίδα που τοῦ ἐότῃσε ὁ φίλος του Τουρκαλθανὸς Σουλεϊμάν ἀγᾶς, στόν Ἀλμυρὸ εἶχε κι' αὐτὸς στὰ 1808 μπαϊράκι μὲ τὸ δικέφαλο αἰετὸ και σταυρὸ.

Οἱ Μαυρομιχαλαῖοι ἐν τούτοις, που ἐπῆραν μέρος στὰ 1769 στὴν ἐπανάστασι τῆ λεγομένη τοῦ Ὁρλώφ, ὕψωσαν σημαία λευκὴ μὲ γαλάζιο φόντο και ὅπως ἔχουμε λόγους νὰ πιστεύουμε αὐτὴ ήταν ἡ σημαία που εἶχαν ὡς πολυτίμο σύμβολο σ' ὅλους τοὺς μετέπειτα ἀγῶνες γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσι. Ὁ Λάμπρος Κατάνης, ὁ θαυμαστός αὐτὸς Ἕλληνας, ἐπειδὴ ὕπρετοῦσε στὸ ρωσικὸ πολεμικὸ ναυτικὸ, ὕψωσε τὴ ρωσικὴ αὐτοκρατορικὴ σημαία μὲ τὸν δικέφαλο αἰετὸ, ἀλλὰ και ἄλλη δική του που εἶχε τὸν ἅγιο Κωνσταντῖνο και τὴν ἁγία Ἑλένη και

στὸ κέντρο σταυρὸ, ἀπὸ τὴν ἄλλη δὲ πλευρὰ εἰκόνα τῆς Παναγίας. Ἀλλὰ και οἱ Χειμαρριῶτες ἥρωες εἶχαν σημαίες μὲ ἁγίους, τοὺς ἀρχαγγέλους Μιχαὴλ και Γαβριὴλ και οἱ Λευκάδιοι μὲ τὴν ἁγία Μαύρα και τὸν ἅγιο Τιμόθεο. Τέλος και ὁ ναύαρχος Σταθάς ὕψωσε στοὺς ἐθνικοὺς του ἀγῶνες μετὰ τὴν συνθήκη τοῦ Τιλσίτ, που τὸν ὀφειλόταν νὰ κατεβᾷ τὴ ρωσικὴ σημαία μὲ σταυρὸ σὲ κυανὸ ἐπίπεδο.

Ας σημειωθῇ ὅτι τὸ δικαίωμα νὰ ἔχῃ τὴν ἐθνικὴν του σημαία διετήρησε στόν 15ον και 16ον αἰῶνα και τὸ σῶμα τῶν σπαχῆδων τῆς Ἡπείρου, που τὸ ἀποτελοῦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ Ἕλληνας και ὑπηρετοῦσε ὑπὸ τὸν σουλτάνο. Τὸ σῶμα συνεκεντρῶντο στὰ Γιάννενα και μποροῦσε ὡς τὴν Πίνδο νὰ πορεύεται μὲ τὴν ἐθνικὴν του σημαία ἐπὶ κεφαλῆς και μόνον πέρα ἀπὸ κεῖ ήταν ὀφειλόμενο νὰ προχωρῇ μὲ τὴν τουρκικὴ. Αναφέρεται μάλιστα, χαρακτηριστικῶς, ὅτι στὰ 1612 όταν τὰ ἄλλα στρατεύματα τοῦ σουλτάνου ἐφάνησαν ἀνίκανα νὰ καταλάβουν τὴ Βαγδάτη, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων σπαχῆδων διέταξε τὸ ξεδίπλωμα τῆς ἐλληνικῆς σημαίας και στὸ ἀντίκρουσμά οἱ σπαχῆδες ἐσάρωσαν τοὺς Πέρσας και κατέλαβον τὴ Βαγδάτη. Ὁ σουλτάνος Σελῆμ Α' τοὺς ἐγκωμίασε γιὰ τὴν γενναϊότητά τους, ἐθεώρησε ὅμως τὸ γεγονὸς ὡς παρασπονδία και τοὺς ἀφῆρεσε τὸ δικαίωμα νὰ ἔχουν ἰδιαιτέρου ἐθνικὸ σύμβολο. Ὅσο γιὰ τὴν Ἐπτανήσο, που εἶχε πάντοτε ἰδιάζουσα θέσι, όταν στὰ 1800 συνεκροτήθη σὲ πολιτεία, ὑποτελὴ στὴν Τουρκία, ἐζήτησε νά-χη σημαία μὲ τὸν φοῖνικα, γιὰ νὰ συμβολίσῃ τὴν ἀνάστασι τοῦ ἔθνους, ἀντέστησαν ὅμως ἐπιμόνως οἱ Τοῦρκοι και ἐγινε τότε δεκτὴ σημαία κυανῇ, μὲ κόκκινα πλαίσια, λευκὸ σταυρὸ και φτερωτὸ κιτρινωπὸ λέοντα που κρατοῦσε κλειστὸ εὐαγγέλιο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἐξέφευγαν ἐπτὰ λόγχεις που ἐδηλοῦσαν τὰ ἐπτὰ νησιά.

Τὸ ζήτημα τῆς ἐθνικῆς σημαίας ἀντιμετώπισε και ὁ Ρήγας ὁ Βελεστινλῆς, ὁ ὁποῖος καθώρισε τὸ κόκκινο, τὸ λευκὸ και τὸ μαῦρο ὡς τὰ χρώματα που ἐταίριαζαν σ' αὐτὴ, μαζί μὲ τὸ ρόπαλο τοῦ Ἡρακλέους και τρεῖς σταυροὺς. Μὲ τὸ κόκκινο ἐννοοῦσε τὸ αἷμα που ἔχυνε και θάχυνε ἡ ἐλληνικὴ φυλὴ γιὰ νὰ ξαναβρῇ τὴν ἐλευθερία, μὲ τὸ λευκὸ ἤθελε νὰ συμβολίσῃ τὴν ἐλευθερία, και μὲ τὸ μαῦρο τὸ θάνατο που θάβρισκε πολλοὶ Ἕλλη-νες γιὰ ν' ἀνακτήσῃ τὸ ἔθνος τὴν ἐλευθερία του. Τὰ ἴδια αὐτὰ ἐξ ἄλλου

χρώματα, μὲ τὶς εἰκόνες ὁμοῦ τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου και Ἑλένης ἀπὸ τὴ μιά ἐπιφάνεια και τὴν ἐπιταγὴ «ἐν τούτῳ νίκα» και τὸν φοῖνικα μὲ τὶς λέξεις «ἐκ τῆς κόνεώς μου ἀναγεννώ-μαι» ἀπὸ τὴν ἄλλην ἐπιφάνεια, εἶχε και ἡ σημαία που ὕψωσε ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης στὶς 27 Φεβρουαρίου 1821-στὴ Μολδαβία, στὸ μοναστήρι τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν και εὐλογήθηκε ἀπὸ τὸν μητροπολίτην Βενιαμίν. Δὲν μπόρεσε, ἐν τούτοις, νὰ ἐπιβληθῇ αὐτὴ ἡ σημαία στὴν Ἑλλάδα και ἔτσι, όταν ἀρχισε ὁ ἱερός Ἀγὼν, ὁ κάθε καπετάνιος εἶχε τὴ δική του σημαία.

Στὴ Μολδαβία ὕψωθησαν δύο ἀκόμη σημαίαι: μία ἀπὸ τὸν Ρουμάνο Θεόδωρο Βλαδιμηρέσκου, που ἦταν γαλάζια, μὲ κεντρικὸ σύμβολο τὴν Ἁγία Τριάδα δεξιὰ και ἀριστερὰ τὸν Ἅγιο Δημήτριο και μὲ χρυσοκέντητα γράμματα τὶς λέξεις «Ζήτω ἡ Ἐλευθερία».

Ἡ ἄλλη σημαία ὕψωθηκε ἀπὸ τὸν Πάτμιο Σάββα Φακιανὸ τὸν Μάιο τοῦ 1821 και ἦταν λευκὴ μὲ τὸ ὁμοίωμα τοῦ Ἑσταυρωμένου.

Πρῶτὴ σημαία τοῦ ἱεροῦ Ἀγῶνος θὰ ἔπρεπε νὰ θεωρηθῇ ἡ σημαία που ὕψωσαν ὁ Μάρκος Μπότσαρης τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1820 στοὺς βράχους τοῦ Σουλίου, που σὲ κάθε τους κορφή ἔγραφε και μιά ἐποποιία. Ἀλλὰ και τὸ λάβαρο που ὕψωσε ὁ Παλαιὸν Πατρὼν Γερμανὸς στὴν Ἁγία Λαύρα, κι' αὐτὸ εἶναι μιά σημαία, μὲ τὴν ἐννοία που ἐπῆρε ἡ πράξις τοῦ Δεσποτῆ. Ἦταν τὸ παραπέτασμα τῆς Ὁραίας Πύλης στὴν Ἁγία Λαύρα, κεντημένο μ' ἀσημί και χρυσάφι. Ἀπὸ κεῖ ἀπεσπᾶσθη και ὕψωθη σύμβολο τοῦ ὑπὲρ ὅλων ἀγῶνος που ἤρχιζεν ἡ ἐλληνικὴ φυλὴ. Αἶγες ἡμέρες νωρίτερα ὁ Ἀνδρέας Λόντος στὰς Πάτρας ὕψωσε μιά ἄλλη σημαία εὐλογημένη ἀπὸ τὸν Παλαιὸν Πατρὼν ἐπίσης. Ἐχει μιά περίεργη ἱστορία αὐτὴ ἡ σημαία, που ἦταν κατακόκκινη και μόνο ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος εἶχε ἓνα μαῦρο σταυρὸ. Τὸ κάστρο τῶν Πατρῶν τὸ κρατοῦσαν οἱ Τοῦρκοι και γιὰ νὰ ξεγελασθοῦν ἀπὸ τὸ χρῶμα και νὰ μπορέσῃ νὰ περάσῃ μέσα μὲ τὰ παλληκάρια του ὁ Λόντος εἶχεν ἐπινοήσῃ αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς σημαίας. Στὴ σημερινὴ πλατεία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τὴν εὐλόγησε ὁ Παλαιὸν Πατρὼν Γερμανὸς και μὲ τὰ δάκρυα στὰ μάτια ἐπληοίαζαν και προσκυνοῦσαν ἓνα ξύλινο σταυρὸ μπηγμένο στὴ γῆ, και ὠρκίζοντο νὰ πεθάνουν γιὰ τὴν λευτεριά και μὲ τὴν φλόγα τῆς πίστεως στὰ μάτια ἔλεγαν: «Καὶ στὴν Πόλι νὰ δώσῃ ὁ Θεός!».

Ὅταν ἀναψῇ τὸ ντουφέκι, ὁ κάθε

30HZ MAPTIOY

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΕΚ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

θερώση τους σκλάβους αδελφούς μας... Και τό μυαλό μου πήγαινε στο χάρτη... Τί μικρή αλήθεια είναι ή Ελλάς. Και νά ξέρη κανείς πώς δολέκληρη Μακεδονία—δέν είχαν γίνει ακόμα οί βαλκανικοί πόλεμοι—στέναζε υπό τό ζυγό, όπως και τά νησιά του Αιγαίου, ή Ήπειρος, ή Πάργας, τό Σούλι, και προπαντός αυτό, που μούφερνε στο μυαλό τό βράχο του Ζαλόγγου και τό χορό του... και ή ψυχή μου φτερούγιζε στά ήπειρωτικά βουνά, πάνω στά όποια έβλεπα τόν Σαμουήλ ν' ανατινάξη τό Κούγκι στον άέρα!

Μά την φαντασία μου την διέκοπταν τά χειροκροτήματα που έσήμαινον πώς ό δάσκαλός μου τέλειωσε την όμιλία του και τά δικά μου χέρια άρχιζαν νά κτυπούν μ' ένθουσιασμό, ενώ με τούς διπλανούς συμμαθητάς μου σιγανοτραγουδούσαμε:

Είμαι Έλλην τό καυχώμαι
ξέω την καταγωγή μου
κι' ή ελληνική ψυχή μου
έλευθερά πάντα ζη.

Πέρασαν τά χρόνια ένα ένα. Άπό τό δημοτικό στο γυμνάσιο, ύστερα στην Άθήνα, πανεπιστήμιο, δουλειά. Πάντα ή 25η Μαρτίου με ήλέκτριζε. Πάντα μου ξυπνούσε τόν έθνικό ένθουσιασμό και πραγματικά μ' έκανε νά καυχώμαι για την Έθνική μου καταγωγή. Πάντα λαμπρή, πάντα διορφη, πάντα χαρούμενη! Δες τίς φορές μ' άνέβαζε σ' ανώτερες σφαίρες πατριωτικών εξάρσεων και πάντοτε πλημμύριζε την ψυχή μου από υπερηφάνεια γιατί ή καλή τύχη μ' έκανε Έλληνα.

Φέτος ό έορτασμός της Έθνικής Έορτής δέν πήρε την λαμπρότητα των περασμένων χρόνων. Όύτε πολλές συγκεντρώσεις, ούτε λαμπαδηφορίες, ούτε στην Άθήνα παρελάσεις στρατού. Σε μνά όπως ή περίστασις τό θέλει. Μά δέν θα πη με τοιού πώς ή Έθνική Έορτή μας δέν γιορτάστηκε έφέτος καλύτερα και από τόν περασμένο χρόνο και από κάθε προηγούμενο. Ό γραμμές αυτές γράφονται πρό της Έθνικής Έορτής. Μά την βλέπω πιο πανηγυρική από κάθε άλλη φορά... Η Νεολαία του Έθνους την έορτάζει σ' άλθανικά βουνά με τό ντουφέκι στο χέρι. Τό κανόνι τη διαλαλεί σ' Ανατολή και Δύση με τό ακατάπαυστο μπουμπουνητό του, και βροντοφωνεί πώς οί σημερινοί Έλληνες δέν αφήνουν νά χαθή τό θείο δώρο που τούς έκληροδότησαν οί ήρωες του 21: Την Έθνική μας έλευθερία. Γι' αυτήν και για την τιμή μας την Έλληνική άγωνίζονται οί σημερινοί Έλληνες. Άν στήθη τους τά προτάσσουν στους έπιδρομείς έμπνεόμενοι από τό «Τάν ή επί Τας, κι' αποφασισμένοι νά γυρίσουν νικητά ή νά πεθάνουν ένας ένας μαχόμενοι για την Έλευθερία τους.

Κι' ενώ οί Έλληνες τών μετόπισθεν θά γιορτάζουν σεμνά την 25ην Μαρτίου, τό κανόνι, τό ελληνικό κανόνι, με τά σφυροκοπήματά του κατά του έπιδρομέως θά έκφωνή τόν πανηγυρικό της ημέρας και θά εξαγγέλλη σ' όλο τόν κόσμο την απόφασι του Έλληνικού Έθνους νά ζήση ανεξάρτητο και έλεύθερο.

Άγγ. Μεταξάς

Κάθε χρόνο, από μικρό άκόμη παιδί, περίμενα με πραγματική λαχτάρα τόν έρχομό της 25ης Μαρτίου. Κι' εγώ κάτι είχα νά δώσω από τόν έαυτό μου στον έορτασμό της. Μικροπράγματα ίσως, άσήμαντα και χωρίς αξία. Κάποιο ποίημα στο σχολείο, ένας φανός πολύχρωμος που θά τόν κρατούσα στη λαμπαδηφορία με τ' άλλα παιδιά. Και ή χαρά του πανηγυριού, με τά κυριακάτικα ρούχα, με σημαίες πάντοτε ζήλευα εκείνον που ήταν σημαιοφόρος, όταν έννοείται δέν ήμουν εγώ—ήταν πραγματικά μεγάλη και μου χάριζε άνείπωτη αγαλλίασι... Και μέσα στο μικρό μου μυαλό κυλούσαν τά λόγια του δασκάλου μου, που μάς μιλούσε στην πανηγυρική συγκέντρωσι του σχολείου για την Έπανάστασι, τούς ήρωες του 21 και που έβλεπα τίς εικόνες τούς κρεμασμένες στους τοίχους και τόνιζα πώς με κοίταζαν κατόματα, λές' κι' ήθελαν νά μου εξιστορήσουν τά μεγάλα τους κατορθώματα... Και σέ μία στιγμή, έπαινα πιά ν' άκούω τό δάσκαλο, και βλέποντας τόν Κανάρη, που φαινόταν πώς μου σιγοψιθύριζε τό λαμπρό του κατορθώμα, την πυρπολήσι της Ναυαργίδος στην Χίον...

Τόν έβλεπα με τά μάτια της ψυχής μου νά ξεκινά ξυπόλητος—όπως τό είχε τάμα—από τό σπίτι του, στά Ψαρά, νά τραβήξή ίσια για την έκκλησία νά κάνει την προσευχή του κι' έπειτα με τ' άλλα παλληκάρια του νά μπαίνουν στο καίκι του και νά τραβήξή για τη Χίο, για νά κολλήση στο έθρικό καράσι τό πυρπολικό του.

Έβλεπα τόν Άθανάσιο Διάκο και τά μάτια μου γέμιζαν από δάκρυα, δάκρυα συγκινήσεως για τό μαρτύριό του, και τά χέλη μου ψέλιζαν τό τετράστιχο:

Γιά δες καιρό που διάλεξε
ό χάρος νά με πάρη
τώρα π' άνθίζουν τά κλαριά
και βγάζει ή γη χορτάρι.

Και τόν έβλεπα χωρίς άποτροπισμό νά σιγοψήνεται στη φωτιά, με τό χαμόγελο στα γέλη προφέροντας μόνο την περιφρονητική λέξι προς τούς δημίους του: Μουρτάτες. Και τό ανατριχιαστικό θέαμα έπαιρνε στην παιδική μου ψυχή την μορφή του μαρτυρίου, που εξαγνίζει τίς ψυχές, αγιάζει τούς ανθρώπους και δημιουργεί τούς ήρωες...

Δίπλα στο Διάκο ή μορφή του Άνδρούτσου, με τά άδρά της χαρακτηρι-

στικά, μ' έφερνε στο Χάνι της Γραβιάς και τίς πολειμίστρες του και νόμιζα πώς άκουα τόν «κρότον τόν όργάνων», από τόν όποιον «έβούιζε» τό χάνι της Γραβιάς. Και έβλεπα τόν άγέρωγο Δερβίση νά προχωρή έφιππος προς τό χάνι, μέσα στο όποιον έκρύπτετο ό Άνδρούτσος με τούς πολειμίστές του...

Κι' άκούω την βροντώδη φωνή του Όδυσσέα νά τόν ρωτά που πηγαίνει και την άπόκρισί του:

...Νά σφάζω
όπου βρώ του προφήτου έχθρους
και σκορπών τούς άπίστους νεκρούς
τό Άλλάχ θέ νά κράζω.

Και τόν Άνδρούτσο νά του άπαντά:

Άλλ' έδώ ω υιέ του προφήτου
μιναρέν δέν θα βρης ύψηλόν,
αλλά μόνον ντουφέκι καλόν
και ίδού ή φωνή του...

Και βλέπω τόν Δερβίση νά πέφτη από τό άλογό του νεκρόν και τόν Ικπον του «κούφον κι' ευκαιρον» νά τρέχει.

Κι' ύστερα τόν Ύψηλάντη, την Μπουμπουλίνα, τόν Μιαούλη... Κάθε νας τους κάτι είχε νά μου διηγηθή. Ό Κολοκοτρώνης μούλεγε γελώντας τό άνέκδοτό του, τότε με την Τριπολιτά...

...Τό άσκέρι του Κολοκοτρώνη πολιορκούσε την Τριπολιτά και στο τέλος ή φρουρά της πήρε την απόφασι νά παραδοθή. Δέν μπορούσε πιά νά άνθέξη στην πολιορκία. Άρχισαν λοιπόν αί διαπραγματεύσεις της παραδόσεως. Οί πολιορκούμενοι ζητούσαν νά παραδοθούν με όλες τίς τιμές. Ήθελαν μάλιστα νά τούς... παρουσιάσουν οί νικηταί και δπλα...

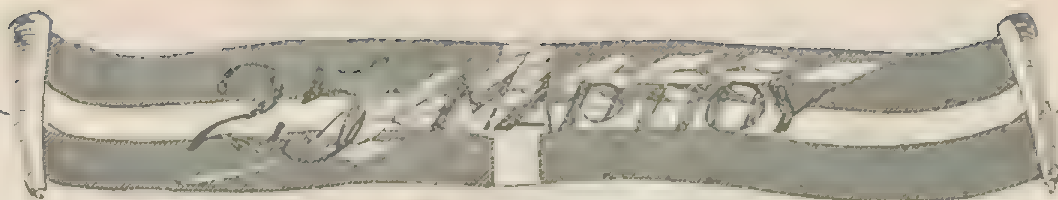
Ό Κολοκοτρώνης δέχτηκε άσυζητητί τόν όρο. Οί όπλαρχηγοί δυοανασχέτησαν!

—Μά γιατί καπετάνιο; Νά τούς κάμουμε και τιμές; Τί λέτε εκεί; Νά παραδοθούν χωρίς όρους.

—Και τί σας κόβει έσας; ρώτησε ό Κολοκοτρώνης. Τί σας πειράζει... Άφοι αυτοί δέν ντρέπονται...

Και χαμογελούσα με την έξυπνάδα του Γέρο...

Μά τη στιγμή εκείνη, σάν νά ξυπνούσα από τούς έθνικούς ρεμβασμούς μου, άκουγα τό δάσκαλο που μιλούσε για την πατρίδα μας, που συνεχίζει πάντα τόν άγώνα του 21 για νά έλευ-

Πώς γιορτάσαμε πέρυσι...

...Με πολλές έθνικές γιορτές στο σχολείο, και πολλές άνησυχίες για τὸ μέλλον...

★

...Με πολλούς πανηγυρικούς λόγους τῆς ἡμέρας...

★

...Με πολλές χαιρετιστήριες κατονιές ἀπὸ τὸν Λυκαβητὸ...

★

...Με πολλά Ἑλληνικά ἀεροπλάνα ποὺ ἐστόλίζαν τὸν Ἀττικὸν οὐρανὸ μας σὰν ἐλπιδοφόρα πουλιά...

★

...Πέρυσι μὲ πολλές στρατιωτικές παρελάσεις...

★

Με πολὺ γιορταστικὸ φῶς τῇ νύχτα στοὺς δρόμους...

★

Με τ' ἀδέρφια μας νὰ πολεμοῦν κοντά μας τὸν τίμιον ἀγῶνα τῆς ζωῆς...

★

...Πέρυσι, ἐμεῖς τὰ παιδιά, γιορτάσαμε τὴ λαχτάρια μας νὰ μεγαλώσουμε, νὰ μορφωθοῦμε, νὰ προκόψουμε, νὰ γίνουμε ἀντάξια παιδιά τῆς Ἑλλάδας μας...

★

...Πέρυσι, ἐμεῖς τὰ παιδιά, εἴμαστε — καθὼς μᾶς ἔλεγαν — ἡ ἐλπίδα τῶν σπιτιῶν καὶ τοῦ ἔθνους μας...

★

...Πέρυσι, ἐμεῖς τὰ παιδιά, φέρναμε στεφάνια δάφνης στὸ μνημεῖο τοῦ ἀγνώστου στρατιώτη...

★

... Πέρυσι, τέτοια μέρα, γιορτάσαμε καὶ γαιρούμαστε γιὰ τὴ δόξα τῶν προγόνων μας...

★

...Πέρυσι, τέτοια μέρα, ἀκούγαμε γιὰ χυλιοστὴ φορά, ἀπὸ τοὺς δασκάλους καὶ τοὺς πατεράδες μας, πὼς εἴμαστε Ἕλληντες...

★

...ΛΕΥΤΕΡΙΑ ἢ ΘΑΝΑΤΟΣ, πέρυσι...

Πώς γιορτάζουμε φέτος...

...Με πολλοὺς μῆνες κλειστὸ τὸ σχολεῖο καὶ μὲ πολλές μεγάλες νίκες στὸ μέτωπο σὲ βάρος τῶν ἐχτρῶν τῆς λευτερίας μας...

★

...Με πολλά πανηγυρικά καὶ ἡρωικά ἔργα τῆς Ἑλληνικῆς ἀγωνιότητος...

★

...Με ἀμέτρητες ἐλευθερωτικές Ἑλληνικές ὁμοβροντίες στὸ μέτωπο...

★

...Με πολλά Ἑλληνικά φτερά δόξας ποὺ σκοτεινιάζουν ὁλοένα καὶ περισσότερο τὸν οὐρανὸ τῶν βαρβάρων...

★

...Ἐφέτος μὲ πολλές στρατιωτικές προελάσεις...

★

...Με πολὺ σκοτάδι τῇ νύχτα στοὺς δρόμους καὶ πολὺ γιορταστικὸ φῶς στὴν ψυχὴ μας...

★

...Με τ' ἀδέρφια μας νὰ πολεμοῦν ἀπάνω στ' ἀγρία βουνά τῆς Ἀρβανιτιᾶς τὸν μεγάλον ἀγῶνα τῆς Λευτερίας καὶ νὰ θεμελιώνουν μακριὰ μας τὸ παλάτι μιᾶς νέας ζωῆς, πὺλ χαρούμενης, πὺλ ἀκοπίας, πὺλ δίκαιης καὶ πὺλ Ἑλληνικῆς...

★

...Ἐφέτος, ἐμεῖς τὰ παιδιά, γιορτάζουμε τὸ ξαφνικὸ μας μεγάλωμα, μπροστὰ στὸ σάλπισμα τοῦ ἐθνικοῦ μας συναγερμοῦ, καὶ τὴν ἀνακάλυψι πὼς εἴμαστε ἀξιοὶ γιὰ νὰ ἐκτελέσουμε τὸ καθήκον μας ἀπέναντι τῶν παιδιῶν ὅλου τοῦ ἐλεύτερου κόσμου...

★

...Ἐφέτος, ἐμεῖς τὰ παιδιά, βεβαιώνουμε τὸν κόσμο πὼς δὲν θ' ἀφήσουμε ποτὲ νὰ χαθοῦν οἱ θυσίες καὶ τὸ χυμένο αἷμα τῶν μεγάλων...

★

...Ἐφέτος, ἐμεῖς τὰ παιδιά, βοηθοῦμε τοὺς γνωστοὺς προυάχους τῆς Λευτερίας μας στὸ ἔργο τους καὶ φέρνομε στεφάνια δάφνης στοὺς Πρεμετῆς, τοῦ Ἀργυροκάστρου, τῆς Χειμάρρας καὶ τῆς Κλεισούρας...

★

...Ἐφέτος, τὴν ἴδια μέρα, γιορτάζουμε καὶ γαιρούμαστε καὶ γιὰ τὴ δόξα τῶν ἀπογόνων τῶν προγόνων μας. Τὴ δικὴ μας δόξα...

★

...Ἐφέτος, τὴν ἴδια μέρα, καὶ γιὰ χυλιοστὴ φορά, τὴν ἴδια μέρα, ἀκούγαμε γιὰ χυλιοστὴ φορά, ἀπὸ τοὺς πατεράδες μας, νὰ ἴδουν πὼς εἶχαν δίκιο γιὰ ὅσα μᾶς ἔλεγαν...

★

...ΛΕΥΤΕΡΙΑ ἢ ΘΑΝΑΤΟΣ, σήμερα.

ΛΕΥΤΕΡΙΑ ἢ ΘΑΝΑΤΟΣ ΠΑΝΤΟΤΕ...

Μιγ Στρούζας

ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΩ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

58.

(Συνέχεια)

Η χώρα πιά πού περιούσαν δέν ἦταν κατάφυτη, γεμάτη δάση καί περ-
ξόλια· ἄρχισε νά γίνεται ξερή κι' ἄ-
γρια ἔρημος. Ἐπιάσε τὸ καλοκαίρι
κι' ἄρχισαν δυνατές βροχές· ὅσες φυ-

κατεβαίνῃ· ἄλλες ὑποτάχτηκαν
καί δέν ἔφεραν καμμιὰν ἀντίστασιν.

Κατὰ τὰ τέλη τοῦ Ἰουλίου ἔφτα-
σαν στήν πόλιν Πάτταλα, ἀπ' ὅπου ἄρ-
χίζει τὸ δέλτα τοῦ Ἰνδοῦ, τὸ πλατὺ
στόμιο ὅπου χύνεται ὁ ποταμὸς στὸν
Ἰνδικὸ Ὠκεανό.

Ὁ Ἀλέξανδρος κυριεψέ τὰ Πάττα-
λα, τὰ ὠχύρωσε καί μεγάλωσε τὸ λι-
μάνι τους.

Ἡ πολιτεία τοῦτη, εἶπε ὁ βα-
σιλεὺς, πρέπει νά γίνῃ τὸ κέντρο τοῦ
ἐμπορίου μεταξὺ τῶν Ἰνδιῶν καί τῆς
Περσίας.

Ἀρῆκε τὸ στρατό του ν' ἀναπαυθῇ
κι' αὐτὸς μὲ τὸν Νέαρχο καί μὲ λίγα
καράβια ἐξεκίνησε γιὰ νῆες περιπέ-
τειες.

— Ποῦ πηγαίνεις; τὸν ρώτησε ὁ Ἡ-
φαιστίων ἀήσυχος. Κάθισε πιά, ἀνα-
παύσου!

Μὰ πού ν' ἀναπαυθῇ ἡ ἀκόρεστος
αἰτὴ ψυχὴ!

— Πάμε, εἶπε τοῦ Νέαρχου, νά ἐ-
ξερευνησουμε τίς ἐκβολές τοῦ ποτα-
μοῦ, νά δοῦμε ἂν εἶναι πλωτὲς κι' ἂν
ποιοῦν τὰ καράβια νά ταξιδεύουν.
Ἐντετα...

Ὁ Νέαρχος χαμογέλασε εὐχαρι-
στημένος.

— Γιατί χαμογελάς; τὸν ρώτησε ὁ

— Γιατί ξερω τί θά κάμουμε ἔπειτα
ἀποκριθῆκε.

Τί; ρώτησε ὁ βασιλεὺς εὐθυμῶς. Ν'
ἀναπαυθοῦμε;

— Ν' ἀναπαυθοῦμε! Εἶναι δυνατόν
ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ν' ἀναπαυθῇ;
Ἐπειτα θ' ἀνοιξοῦμε πανιά πρὸς τὸ
ἀνοιχτὸ πέλαγο, νά ἐξερευνησουμε τὸν
Ἰνδικὸ Ὠκεανό!

— Τὸ βρῆκες! ἔκαμε ὁ Ἀλέξανδρος
γελώντας. Σ' ἓνα Ἀλέξανδρο ταιριά-
ζει ἓνας Νέαρχος.

Κι' οἱ δύο ἔχουμε τίς ἴδιες λαχτά-
ρες. Πάμε!

Στάθηκε στὸ φίλο μας τὸν Στέ-
φανο.

— Ἐλα μαζί μου, Στέφανε, εἶπε.
Ἀς μὴ χωρίσουμε!

Κε φ. 74.

Ἡ ναυτοπλοία τοῦ Δέλτα τοῦ Ἰνδοῦ
ποταμοῦ εἶναι πολὺ δύσκολη κι' ἐπι-
κίνδυνη.

Τὸ ρεῖμα εἶναι πολὺ διαττό, τα-
ραχέει μεγάλους ὄγκους χώματα καί
κάθε στιγμή οἱ ὄγκοι αὐτοὶ πέφτουν
ἀπὸ ψηλὰ καί τὰ καράβια πού περ-

νοῦν κινδυνεύουν. Κάθε τόσο σχημα-
τίζονται στρόβιλοι, τὰ πλοῖα στριφο-
γυρίζουν καί συχνά γίνονται συντρίμ-
ματα. Καί σήμερα ἀκόμα κανένας δέν
μπορεῖ νά ταξιδεύῃ ἐκεῖ μέσα χωρὶς
ὁδηγοὺς καί πιλότους.

Κι' ὅμως ὁ Ἀλέξανδρος κι' ὁ Νέ-
αρχος, ἂν καί δέν εἶχαν κανένα ὁδηγό
καί γιὰ πρώτη φορά περνοῦσαν τίς μυ-
στηριώδεις αὐτές ἐπικίνδυνες χώρες,
ἐτόλμησαν νά ἐπιχειρήσουν τὸ τρομα-
κτικὸ αὐτὸ ταξίδι. Εἶχαν πεποίησι
στὴ γενναϊότητά τους καί τὴν τόλμη.

Ἦταν τὰ μέσα τοῦ Αὐγούστου κι'
ὁ ποταμὸς εἶχεν ἐξογκωθῇ ἀπὸ τίς ἀ-
διάκοπες βροχές πού πέφτουν τὴν ἐ-
ποχὴ αὐτὴ στὴν Ἰνδία. Τὴν πρώτη
μέρα προχώρησαν χωρὶς δυσάρεστη
περιπέτεια· τὴν δευτέρη δὲως μέρα
σηκώθηκε σφοδρότατος νότιος ἄνεμος,
πού λίγοι ἔλειψε νά συντρίψῃ τὰ πλοῖα
καί ν' ἀναρπάξῃ τοὺς ναυτεῖς.

Τὴν τρίτη μέρα ὁ ποταμὸς γίνονται
ὄλοθια καί πιὸ πλατὺς. Ἐνῶ τίς πρῶ-
τες δύο μέρες ἡ ζέστη ἦταν ἀνυπό-
φορη, ἀέφαια, κατὰ τὸ βράδυ τῆς
τρίτης ἡμέρας, δροσερὸ ἀγεράκι φύ-
σῃ ἀπὸ τὸ ἴδιο.

— Μυρίζει θάλασσα! εἶπε ὁ Νέαρχος
ἀνοιγοκλείνοντας μὲ γὰρὰ τὰ ρου-
θούνια του.

— Ζυγώνουμε στὸν Ἰνδικὸ Ὠκεανό!
ψύθρισε ὁ Ἀλέξανδρος χαρούμενος.

Ἦν ἐπόμενη μέρα ἄρχισε πάλι νά
φουσκῇ δυνατὸς νοτιάς καί τὰ νερά τοῦ
ποταμοῦ φούσκωναν· οἱ κωπηλάτες μὲ
δυσκολία μπορούσαν νά τραβοῦν κου-

πί. Κατὰ τὸ μεσημέρι περνοῦσαν ἀπὸ
ἓνα μικρὸ ἀπάνεμο κόλπο.

— Ἀς ἀράξουμε ἐδῶ, εἶπε ὁ Νέαρχος,
ὥσπου πῶς λίγο ὁ ἄνεμος. Ἐ-
τοί δέν μπορούμε νά προχωρήσουμε.

Μὲ μεγάλους ἀγῶνες κατάρβωσαν
νά προσεγγίσουν στήν ὄχθη καί νά
μποῦν μέσα στὸν ἀπάνεμο κόλπο.

Μόλις δὲως ἀράξαν καί νῆες περι-
πέτειες τοὺς περίμεναν. Ξαφνικά ὁ
ποταμὸς ἄρχισε νά χαμηλώνῃ, σὰ νά
φουρῆσαν τὰ νερά του, καί ὅς λίγο
τραβήχτηκε ἐντελῶς· τὰ καράβια ἄλ-
λα βρέθηκαν ἀπάνω στήν ὄχθη κι' ἄλ-
λα καρφωμένα μέσα σὲ πηχτὴ λάσπη.

— Τί εἶναι τοῦτο; μουρμούριζαν οἱ
ναυτεῖς τρομαγμένοι. Μαγεμένος εἶναι
ὁ τόπος τοῦτος, θά γαθοῦμε!

Μὰ ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ Νέαρχος κι'
ὁ Στέφανος ἔμειναν ἀτρόμητοι.

— Ἐμπρός, φώναζαν στοὺς ναυτεῖς
τους, θάρρος παιδιά! Ἐμπρός, ὅλοι
μαζί! Νά μετακινήσουμε τὰ καράβια
νά τὰ πᾶμε σὲ πιὸ βαθιὰ νερά!

Μὰ τὴν ὥρα πού ὅλοι μαζί ἐσπω-
χναν τὰ καράβια, νά, ἀρχίζει πάλι νά
φουσκῶνῃ ὁ ποταμὸς καί νά χυμοῦν
μουγκρίζοντας τὰ κύματα καί νά γτυ-
ποῦν τὰ καράβια. Χυμοῦσαν, καθα-
λίκευαν τίς ὄχθες, πλημμυροῦσαν τὰ
χωράφια, οἱ ναυτεῖς τρομαγμένοι πῆ-
δησαν μέσα στὰ καράβια, πού εἶχαν
κατασκορπισθῇ παρασυρόμενα ἀπὸ τὰ
κύματα. Τὰ κουπιά καί τὰ τιμόνια
συντρίβονταν, ὁ κίνδυνος ἦταν μέγας.

Παντοῦ ἡ θάλασσα εἶχε πλημμυρί-
σει, μερικοὶ λόφοι μοιάγα ἐξέιχαν ἀ-
πάνω ἀπὸ τ' ἀφροσμένα κύματα.

Ὁ Νέαρχος μαζί μὲ τοὺς ἀξιωμα-
τικούς του φώναζε, εἶδιε διαταγές,
προσπαθοῦσε νά σώσῃ τὸ στόλο. Τέ-
λος ἡ τρικυμία ἐκόπασε, ἔστρωσαν πάλι
τὰ κύματα, τὰ καράβια συγκεν-
τρώθηκαν καί ἐξακολούθησαν τὴν πο-
ρεία.

— Τί ἦταν; ρώτησε ὁ Ἀλέξανδρος
τὸν Νέαρχο, πού ἐξαντλημένος σφουγ-
γίζε τὸν ἰδρώτα τοῦ προσώπου του ἀ-
πάνω στὴ γέφυρα τοῦ καραβιοῦ.

— Εἶναι ἡ παλίρροια, ἀποκρίθηκε ὁ
Νέαρχος. Ἐχεῖς ἰδῇ ἓνα τέτοιο φαι-
νόμενο στήν Εὐβοία, σὸ στενὸ τῆς
Χαλκίδος. Μὰ ἐδῶ εἶναι ἄλλο πράγμα.
Τόση ὀρυὴ καί τόση δύναμι ποτὲ δέν
εἶδα. Χρειάζεται προσοχὴ νά μὴ γα-
θοῦμε. Κατεβαίνει ὁ ποταμὸς, ἀνεβαί-
νει ἡ θάλασσα, ἡ σύγκρουσι εἶναι τρο-
μερὴ.

Ἀπὸ μακριὰ ἀγιάτιζαν ἓνα μικρὸ
νησάκι. Ὁ Νέαρχος ἔδωσε διαταγή:

— Δυὸ ἑλαφρά καράβια νά φύγουν
καί νά πιάνουν τὸ νησάκι αὐτὸ νά ἰ-
δοῦν τί εἶναι! Καί νά γυρίσουν αὐέ-
σως πίσω, νά μᾶς ποῦ!

Δυὸ ἑλαφρά καράβια κίνησαν σὰ
σαῖτες. Σὲ μιὰ ὥρα γύρισαν.

(Ἀκολουθεῖ)

Στα χρόνια τῶ μεγάλου αλεξάνδρου

Άγνωστοι ήρωες του 'Αγώνος

Η ιστορία όλων των αιώνων είναι γεμάτη με τους αγώνες των Ελλήνων για την Ελευθερία. Τό 1821 είναι ένα δοξασμένο αποκορύφωμα αυτών των αγώνων, που συνεχίζονται τώρα με τον σημερινό πόλεμο για την διατήρησι αγνής και άσπιλης της Ελληνικής Ελευθερίας. Ολόκληρη η Πατρίδα μας, κάθε Έλληνας, όλες οι χές του τόπου μας αγωνίστηκαν στην Επανάστασι.

Στις σελίδες της ιστορίας ξεχωρίζουν βεβαία μερικά ήρωικά ονόματα. Ξεπροβάλλουν θαυνοσυνεισλαμβανόμενες οι κορυφαίες ήρωικές μορφές του Αγώνος: ο Καραϊσκάκης, ο Κολοκοτρώνης, ο Κανάρης, ο Μιαούλης, ο Ανδρούτσος, ο Διάκος, οι Μαυρομιχαλαίοι... Όλοι τούτοι και πλήθος άλλοι ήσαν μεγάλα παλληκάρια και υπέροχοι άρχηγοί του Αγώνος. Δίκαια και σωστά τὰ ονόματά τους δοξάζονται γιατί όλες οι γνωστές ιστορικές μορφές του Εικοσιένα προσέφεραν πολλά και μεγάλα για την Ελληνική Ελευθερία. Αλλά όχι μονάχα αυτοί. Υπάρχουν και πλήθος άλλοι, άρχηγοί ή μαχηταί, πλήθος άμέτρητα από ήρωες, που συνετέλεσαν στον μεγάλο Αγώνα και τ' όνομά τους είναι λιγώτερο ή ελάχιστα γνωστό. Σ' όλους όμως αυτούς αξίζει το στεφάνι της Δάφνης...

Ανάμεσα σ' αυτούς τους λησμονημένους είναι και ο Γεράσιμος Πέτας, που έπολέμησε μ' ένθουσιασμό σ' όλη τη διάρκεια του Αγώνος. Δεν ήταν από την υπόδουλη Ελλάδα, μά γεννήθηκε τό 1801 στην Ίθακη και πέθανε τό 1890 στην Αθήνα. Κι' αυτός, όπως και ο Ανδρέας Μεταξάς και πλήθος άλλοι Έλληνες από την αγγλοκρατούμενη τότε Επ'άνησο έσπευσαν νά πολεμήσουν για την Ελληνική Ελευθερία. Τό 1820 ο Πέτας ήταν στη Ρουμανία, όπου έμυήθη στη Φιλική Έταιρεία. Έπειτα έλαβε μέρος στην επανάστασι στις ήγεμονίες και όταν απέτυ-

χος σέ πολλές μάχες του Αγώνος στην Ελλάδα. Πρώτα

ρούτσου και κατόπιν μαζί με τον Ίθακήσιο στρατηγό Όταν η επανάστασις έφθασε στο

του συνταγματάρχου.

Ο Πέτας, αν κι' είχε μέτρια μόρφωσι, αποφάσισε νά ριο σκοπό νά περιγράψη και την συμμετοχή των Ίθακησίων, των απογόνων του Όδυσσέως, στον άπελευθερωτικό άγωνα. Ήθελεν ακόμα νά δώση και μερικές έξακριθωμένες πληροφορίες και νά περιγράψη τὰ γεγονότα που είδε με τὰ μάτια του: τις μάχες και τις περιπέτειες του λοιπόν του Πέτα, που σώζονται χειρόγραφα, άρχίζουν τον ακόλουθο πρόλογο:

...σέννας, έγώ, ως άπόγονος του πατρίδος μου ως αυτόπτης όλη την αλήθεια, όχι ως ... τους άναγνώστας την συγγνώμη, επειδή τις και τό κοντύλι μου ... και τς, ... χρώματα ... άποισμό της αλήθειας.

...βράδυ της ζωής του, που τον έμυήσαν στη Φιλική Έταιρεία.

Έλληνες και μάς έπηγαν εις ένα σπίτι εις την άκρη της

εις την πόρτα ήσαν τέσσαροι στρατιώται με τὰ όπλα. Έμβαινόντες μέσα ήύραμε τέσσαρους αξιωματικούς Ρώσους, τόν Παπαδόπουλον, Μυλωνά, Καλαματιανό και ένα άλλον και ένα γραμματικόν Έλληνα όνομαζόμενον Βελισσάριον. Έμεις είμαστε περίτοι 15 και μάς είπαν νά ζυγώσουμε κοντά εις τό τραπέζι όμνώντας την γλώσσά μας. Καί μάς έρώτησαν πόθεν είμαστε και τί θρησκεία λατρεύουμε και αν γνωρίζωμε διατί μάς έκράξαν, εις τούς όποιους είπαμε. Καί άμέσως μάς έπαρουσίασαν ένα Εύαγγέλιο μεγαλοπρεπές, λέγοντάς μας νά όρκιστούμε πρώτον την σωτήν και δεύτερον άι ή Θρησκεία και ή Πατρίς μάς προσκαλέση νά λάβουμε τὰ όπλα νά την ύπερασπιστούμε, δίδοντάς μας και ένα μυστικό με τό χέρι, όπως γνωρίζωμεθα ό εις με τον άλλο. Καί ούτως επρόξαμε.

Πράγματι όπλη και ζωηρή, τόσο που νομίζει κανείς ότι ζή τις λε-

Διηγείται κατόπιν ο Πέτας την έκρηξι της Επανάστασις στην Ελλάδα, την συνέχεια την

Ευ ελληνικών και έχθρικών πλοίων στον

πως κατώρθωσε νά κατεβή στην Ελλάδα και νά πολέμησεν πρώτα μαζί με τον Όδ. Ανδρούτσο και κατόπι με τον Εύμορφόπουλο. Διηγείται έκτεταμένα την κατα-

...ους Ίθακησίους, και όμιλεί για την ναυμαχία του ... ν Έθνοσυνέλιξι του Άστρος και ... λος του Αγώνος.

... του Γ. Πέτα υπάρχουν και τίνακες Ίθακησίων που έλαβαν μέρος και ... του Αγώνος του 1821. Πρώτα

σημειώνει ο Πέτας τὰ γών. Και αυτά είναι: Γεώργιος Βαρνακιώτης, Βασιλείος Καραβίας, Διονύσιος δρούτσος. ... πρώτος όμως και ο τελευταίος άτ' α'τούς ... ν Ίθακή, μά δεν ήσαν Ίθακήσιοι. Έ-

πειτα σημειώνει ο Πέτας ως Ίθακησίους συνετελεστάς του

τον γιατρόν Λάμπρον Ζαβόν.

Είναι λοιπόν φανερόν ότι Ίθακής προσέφεραν τις δυνάμεις τους στον Αγώνα τ

1821. ... μαζί ... νησίους, αλλά και με όλους τούς άλλους Έλληνες για την μεγάλη Ίδεια.

Φ. Γιοφύλλης

25 Μαρτίου

Ευαγγελισμός • Έλληνισμός

Με μιάς ανοίγει ο ούρανός, τὰ σύγνεφα μερᾶζουν,
οἱ κόσμοι ἐμείνανε βουβοί, παράλυτοι, κυττάζουν.
Μιά φλόγ' ἀστράφτει... ἀκούονται φάλμοι καὶ μελωδία
Πετάει ἔν' ἀστρο... σταματᾷ ἔμπρὸς εἰς τὴ Μαρία...

«Χαῖρε, τῆς λέγει, ἀειπάρθενα, εὐλογημένη, χαῖρε!
Ὁ Κύριός μου εἶναι μέ σέ. Χαῖρε Μαρία χαῖρε!»

Ἐπέρασαν χρόνοι πολλοί... Μιά μερα σάν ἐκείνη
ἀστράφτει πάλαι, ὁ οὐρανός Στὴν ἔρημ της τὴν κλίση
λησμονημένη, δλόρφανη, χλωμή κι' ἀπαισιωμένη,
μιά κόρη πάντα τήκεται, στενάζει, ἄλυσωμένη.
Τὰ σίδερα εἶναι ἄταραγα, σκοτάδι δλόγυρό της
Τὰ καταφρόνια, ἡ δυστυχία σέπουν τὰ κόκκαλά της
Τρέμει μέ μιάς ἡ φυλακή καὶ διαπλητὴ ἡ θυρίδα
φέγγει κι' ἀφίνει καὶ περιᾶ ἔν' ἀστρο, μιὰν ἀχτίδα.
Ὁ Ἄγγελος ἑσταθῆκε, διπλώνει τὰ φτερά του...

«Ξύπνα, ταραζοῦ, μὴ φοδοῦ, χαῖρε, Παρθένη, χαῖρε.
Ὁ Κύριός μου εἶναι μέ σέ, Ἑλλάς, ἀναστὰ χαῖρε».

Οἱ τοῖχοι εὐθὺς σωριάζονται. Ἡ μαύα ἡ πεθαυμένη
ιοῶθει τὰ πόδια φτερωτά. Στὴ μέση της δαιμένη
χιτυπάει ἡ σπάθα φοβερή. Τὸ κάθε πάτημά της
ἀνοίγει μνημ' ἀχόρταγο. Ρωτᾷ γιὰ τὰ παιδιὰ της...
Κανείς δὲν ἀποκρίνεται... Βγαίνει, πετᾷ στὰ δοκ...
Λυώτουν τὰ χιθῶνα ὅθι διαβῆ, ὅθι περάση ἡ Κόρη.

«Ξυπνᾶτε, ἐσεῖς ποῦ κοιπεστε, ξυπνᾶτε ὅσοι κοιμᾶστε,
τὸ θάνατο ὅσοι ἐγειύητε, τώρα ζωὴ χορτάστε».

Οἱ χρόνοι φεύγουν, πετοῦν καὶ πάντα ἐκείνη ἡ μέρα
εἶναι γραμμένο ἐκεῖ ψηλά λάμψη στοῖς αἰθέρα
μῶλα τὰ κάλλη τοῦρανοῦ. Στοιλίζεται ὅλη ἡ φύση
μέ χίλια, μύρια λούλουδα γιὰ νὰ τὴ χαιρετίσῃ
Γιορτάστὴ την, γιορτάστὴ την! Καθεὶς ὅς μεταλάβῃ
ἀπὸ τῆ Χάρη τοῦ Θεοῦ. Καὶ σεις, καὶ σεις οἱ σκλάβοι,
ὅσοι τὴ δάφνη στήν καρδιά νὰ φέρετε φοβάστε
ἀφορεσμένοι ἴσως!

Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΦΙΛΟΙ

ΥΠΟ Η. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

54.

(Συνέχεια)

Ο Γρηγόρης πήρε δέκα καθαλλάρηδες και έτρεξε να κάμει κατά την προσταγή του Δομέστικου... Σύννεφα από σκόνη σημάδευαν το δρόμο τους... σέ λίγο χάθηκαν κι' αυτά πίσω από τα ψηλάματα.

Οι Βαράγγοι που κατάλαβαν ποιά σημασία είχε κείνη η απόστολή κάρφωσαν το βλέμμα τους εκεί πέρα προσμένοντας ανυπόμονα να τους δούν να γυρίζουν...

Μά ή ώρα περνούσε και τίποτα δε φαινόταν...

Σαφνικά ξεχώρισαν ένα καθαλλάρη μονάχα που έτρεχε κι' έρχοταν μασιτίζοντας αλύπητα τ' αλγόνό του...

Τί έγιναν άραγε οι άλλοι; Χτυπήθηκαν με τους Σαρακηνούς; Έπεσαν σέ έιέδρα και σκοτώθηκαν και γλυτώσε μονάχα αυτός για να φέρη την είδησι;

— Λέγε, φώναξε ο Νικηφόρος μόλις τούτους ζύγωσε κοντά του...

— Ο εκατόνταρχος Κομιτάς στέλνει μήνυμα στο στρατηγό πως ο δρόμος είναι έλευθερος...

— Πού βρίσκεται;

Ο καθαλλάρης σηκώθηκε πάνω στους αναβατήρες κι' έδειξε πέρα κατά τα ψηλάματα...

— Εκεί πίσω, είπε... Πολεμά με τριπλάσιους Σαρακηνούς... Τη στιγμή που έφυγα δυό από τη συνοδεία του είχαν πληγωθή βαριά...

Ο Νικηφόρος τράβηξε το σπαθί του...

— Έμπρός, είπε με θροοντερή φωνή, ο Χριστός νικά. Σπηρούνισε δυνατά τ' αλγόνό του και χύθηκε μπροστά σαν άστραπή...

Η βασιλική φρουρά τόν άκολουθήσε.

Δυσικά στο κάστρο, είπαμε παραπάνω, είναι ένας μεγάλος κάμπος που κλείνεται στο βάθος και ζερβά από την Ίδη και τα παρακλάδια της... Πηγές υπάρχουν κάμποσες στον κάμπο αυτό που τόν ποτίζουν και τόν δροσολογούν... μά ένα μονάχα ποτάμι κι' αυτό μικρό που χύνεται στη θάλασσα ως ένα μίλλι έξω από το Χάντακα... Η κοίτη του είναι ανάβαση και σέ ώρισμένα μέρη που είναι πλατειά και λίγο το νερό μπορεί και πεζός ακόμα να περάση χωρίς δυσκολία από τη μιάν δυγή στην άλλη... Την εποχή

κείνη οι Σαρακηνοί που ήταν μεγάλοι μαστόδοι στα γεωργικά, είχαν με τέτοιο τρόπο μοιρασμένο το νερό του ποταμού που δει άφηνι σταλιά να χαθή... Κήποι και καρποφόρα δέντρα άνθούσαν παντού... κι' έτσι κοντά στη θάλασσα ή κοίτη ήταν όλοτελα ξερή τους καλοκαιρινούς μήνες.

Ο Γρηγόρης με τη συνοδεία του έκαμε ένα μεγάλο κύκλο και προώρρησε πίσω από τις πλάτες των Σαρακηνών, ως το μέρος που κυλούσε το ποτάμι. Η λάσπη ήταν πολλή... κάπου κάπου τ' άλογα χώθηκαν μέσα ως τα γόνατα... Αυτό όμως δεν ήταν εμπόδιο που μπορούσε να το λογαρίσση κανείς. Προώρρησε ακόμα περισσότερο. Παντού έρημι... Έξοχικά σπιτάκια άνάμεσα σέ κληματαριές... κήποι μ' άσβολα λαχανικά... Στα στενά δρομακία ήταν τέτοια ήουχία που άκουες ακόμα και το βούσιμα που έκαναν τα μιλίσσια καθώς πετούσαν από λουλουδι σέ λουλουδι...

Όλα έδειχναν τη βιαστική φωνή. Μερικές μισάνοιχτες πόρτες... εργαλεία πεταμένα έξω κι' εκεί... Ψάνθρωπινη δέ φαινόταν ποδινα. Μονάχα ένας γέρος εκατοχρονίτης με

την πλάτη σπριγυμένη στον κορμό μ' άς έλπας σήκωσε το κεφάλι και τους κοίταξε καθώς περιουδαν... Έφτυσε ύστερα κατά τη μεριά τους και γύρισε άλλου τό πρόσωπο...

«Τί μίσος, σκέφθηκε ο Γρηγόρης, κι' ή φόβος του θανάτου δέ μπορεί να τό σκεπάση!».

Έδωσε το σημάδι του γυρισμού...

Αν προχωρούσαν ως έδω οι Βαράγγοι της βασιλικής φρουράς κι' έπεσαν στις πλάτες των Σαρακηνών, ή υπόθεσις θα τελείωνε μιά ώρα άρχήτερα...

Βγήκαε πάλι στον άνοιχτό κάμπο, τρέχοντας με δση δύναμη είχαν τ' άλογά τους κι' άκολουθώντας τόν ίδιο δρόμο που ήρθαν...

Μιά στιγμή ξεχώρισαν σέ άρκετή απόστασι ένα άσπρο σύννεφο που έρχοταν κατά πάνω τους με μεγάλη όρμη... Και μέσα στο σύννεφο τούτο λαμποκοπούσαι άσματα. Άκουσαν ακόμα και την κραυγή «Άλάχ, Άλάχ».

— Κένταρχε, πάρε να μ' άς κόψουν το δρόμο... φώναξε κάποιος από τη συνοδεία...

— Το βλέπω, απάντησε ο Γρηγόρης. Θα πολευήσουμε...

Υστερα γύρισε σ' αυτόν που έτρεχε κείνη τη στιγμή δίπλα του...

— Πρόσεξε καλά τα λόγια μου, Άριοτε, είπε. Έγώ με τους άλλους ή τραθήξω ίσια κατά πάνω τους... Έσύ να μείνης έδω... να κριφής αν μπορείς κάπου, και την ώρα που έμεις θα χτυπιώμαστε κι' ή προσοχή των κουρσάρων θείαι στόν άγώνι, να τρέξης όσο μπορείς γρηγορότερα στο Δομέστικο και να το φέρης το ήνυμα πως ο δρόμος είναι άνοιχτός...

— Έμπρός, φώναξε ύστερα. Άκολουθήστε με, ο Χριστός νικά... Και τράβηξε ίσια άπάνω στο άστροστερό άσπρο σύννεφο που ζύγωνε όλοένα και βρισκόταν πιά σέ μικρή απόστασι...

Ο Άριτος έκαμε κατά την προσταγή του Γρηγόρη... Πεζεψε και τραδήχτηκε πίσω από ένα μεγάλο θάμνο που τόν έκρυβε όλοτελα. Από κει παρακολούθησε για λίγη ώρα τη μάχη...

Οι Σαρακηνοί θα ήταν καιμιά

«Δύσκολη είναι ή θέσις τους» σκέφτηκε. Καθαλλίκεψε κι' έφερε το ήνυμα στο Νικηφόρο.

Τ' άκροναλί όλόκληρο άντήγησε από το ποδοβολητό των άλόγων.

ρια τους...

Με τί να παρομοιάση κανείς τους

σιά τους, σαν καμωμένοι από άτοαλί;
(Άκολουθεί)

663

ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΚΑΤΙΝΑΣ

Είναι τα τελευταία λόγια που προφέρανε τα θεία χείλη του Ρήγα μέσα στη φυλακή του Βελιγραδίου, λίγες στιγμές πριν να χωρισθῇ από τὸ ἀθλητικό του σῶμα ἡ φλογερὴ καὶ ἥρωϊκὴ ψυχὴ του!

Γὰ τελευταία λόγια πού ἀπηύθυνε στοὺς δημίους του σὺν ἀπειλῇ, μὰ καὶ σὺν θείᾳ προφητείᾳ, τὰ τελευταία λόγια μὲ τὰ ὁποῖα ἀπεχαιρέτησε τὴ μεσή από ἐθνικὴ δρᾶσι ζωὴ του!

Κί! ἀλήθεια! Ὁ σπόρος πού ὁ Ρήγας ὁ Βελεστινλῆς ἄρχισε νὰ σπέρῃ ὁλόκληρα πενήντα χρόνια πρὸ τῆς κηρύξεως τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ὁ σπόρος πού τὸν ἐκαλλιέργησαν οἱ φίλοι καὶ τὸν γόττισαν μὲ τὸ αἷμα τους οἱ ἥρωες τῆς ἐποποιίας τοῦ 1821, βλάστησε, γιγαντώθηκε καὶ γίνηκε τὸ αἰθαλὲς δένδρο τῆς Ἐλευθερίας, κάτω ἀπὸ τὴν σκιάν τοῦ ὁποίου ζοῦμε καὶ ἀναπνέουμε, ἐμεῖς, τὸ γένος του, καὶ γεύομαστε τοὺς γλυκοὺς καρπούς του, πού αὐτὸς ὄχι μόνον δὲν πρόφθασε νὰ δοκιμάσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ τοὺς δῇ στὴν πρώτη τους ἀθησι!

Ὁ Πρωτομάρτυς αὐτὸς τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας γεννήθηκε στὸ Βελεστίνιο τῆς Θεσσαλίας τῷ 1752 — καὶ κατ' ἄλλους τῷ 1757 — καὶ κανεὶς ἀπ' τοὺς δικούς του καὶ τοὺς συγχωριανούς του δὲν θὰ περίμενε ὅτι ὁ μικρὸς Ἀντώνης, ὁ γιὸς τοῦ πτωχοῦ βιοπαλαιστοῦ φάρμαρχο τοῦ Βελεστίνου Κων. Κυριαζῆ, θὰ γινότανε μιά μέρα ὁ Τυρταῖος τῆς ἐποχῆς του, ὁ Πίνδαρος καὶ ὁ Δημοσθένης τῆς σκληρῆς πατρίδας του!

Κανεὶς δὲν μπορούσε νὰ φαντασθῇ δὲν ὁ Θεὸς τῆς Ἑλλάδος θὰ ὥριζε τὸν Ἀντώνιον Κυριαζῆν — γιατί αὐτὸ ἦτο τὸ πραγματικὸ ὄνομα τοῦ Ρήγα — πρωτοπόρον καὶ ὁδηγητὴν τῆς Φυλῆς στὰ πεπωμένα της!

Ἡ νεανικὴ ζωὴ τοῦ Ρήγα τοῦ Βελεστινλῆ, τὸν ὁποῖον ἀνεύθυνον νεώτεροι ἱστορικοὶ καὶ φιλόλογοι ἀποκαλοῦν Φεραίον γιατί γεννήθηκε στὰς ἀρχαίας Φεράς, τὸ σημερινὸν Βελεστίνον δηλαδὴ, καλύπτεται ἀπὸ πυκνὸ πέτλο θρύλων καὶ σὲ πολλὰ σημεῖα εἶναι

ἱστορικῶς σκοτεινὴ. Ἐκεῖνο πού εἶναι γνωστὸ, εἶναι ὅτι ἐσπούδασε μαζί μὲ τὸν Γρηγόριο Κωνσταντᾶ στὸ περίφημο τότε σχολεῖο τῆς Ζαγοράς, ὅπου διακρίθηκε μεταξύ τῶν συμμαθητῶν του γιὰ τὴν ἐξαιρετικὴ εὐφυΐα του καὶ τὴ φιλομάθειά του, καὶ ἀργότερα στὸ σχολεῖο τῶν ἀκμαζόντων τὴν ἐποχὴν ἐκείνην Ἀμπελακίων τῆς Θεσσαλίας.

Ὑστερα ἀπὸ τίς πρώτες του σπουδὲς διετέλεσε γιὰ λίγο διάστημα διδάσκαλος στὸν Κισσὸ τοῦ Πηλίου. Ἀπὸ τότε χοροπηδοῦσε μέσα του ἡ φλόγα τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ φλόγιζε τὴν καρδιά καὶ τὸ νοῦ, ἔτσι πού μιά μέρα σκότωσε στὸ Βελεστίνιο ἓνα Τούρκο γιατί τοῦ φέρθηκε δεσποτικὰ καὶ α. β. γ.

Τὸ αἵματηρὸ αὐτὸ περιστατικὸ στάθηκε ἡ ἀφορμὴ νὰ ἐκδηλωθῇ ἡ ἐθνικὴ δρᾶσι τοῦ Ἀντώνη Κυριαζῆ πού κόχλαζε μέσα του ἀπὸ τὰ παιδικὰ του χρόνια. Τὴν ἴδια μέρα τοῦ φόνου ὁ Ρήγας ἐγκατέλειπε τὸ

Βελεστίνιο νύκτα καὶ πῆγε νὰ καταταγῇ στὸ ἀρματολικὸ σῶμα τοῦ θεῖου τοῦ Σπύρου Ζήρα στὸν Ὀλύμπο, ὅπου καὶ ἐδρασε γιὰ κάμποσο διάστημα. Στὰ ἀγρία λιμέρια τοῦ Ὀλύμπου ὁ Ρήγας συνέλαβε τὸ μεγαλεπήβολο σχέδιο τοῦ ἐκπληρώματος τοῦ αἰσθήματος τῆς ἐλευθερίας σὲ ὁλόκληρον τὸν Ἑλληνισμό, γιατί ἀπὸ τὸ λίγο διάστημα πού ἔμεινε στὸν Ὀλύμπο ἐπέστηκε ὅτι ὁ κλεφτοπόλεμος δὲν ἦτανε δυνατό νὰ ἐξυπηρετήσῃ οὐσιαστικὰ τὴν ἰδέα τῆς ἀπελευθερώσεως.

Ἐγκατέλειψε λοιπὸν τὸν θεῖο του καὶ τοὺς συντρόφους του καὶ κατέφυγε στὴ Μοῆν τοῦ Βατοπεδίου τοῦ Ἀγίου Ὁρους, ὅπου συνέδεθη στενὰ μὲ τὸν Ἡγούμενον τῆς Μοῆς Πατέρα Κοσμᾶ, στὸν ὁποῖον ἀνεκοίωσε τὰ σχέδια πού εἶχε συλλάβει ἡ φλογερὴ φαντασία του. Ἀρχισε νὰ γράφῃ σχέδια μανιφέστων καὶ ποιήματα, τὰ ὁποῖα ὑπέγραφε μὲ τὸ ψευδώνυμο Ρήγας Βελεστινλῆς, ἡ Ρή-

γας Θεσσαλὸς καὶ οὐδέποτε Φεραίος.

Ἀλλὰ στὸ Ἅγιον Ὄρος ὁ Ρήγας δὲν ἐβλεπε πεδίων δράσεως καὶ ἐφαρμογῆς τῶν σχεδίων του. Καὶ ἀπεφάσισε νὰ πάῃ στὴν Κωνσταντινούπολι, σὲ ἐποχὴ πού τὸ Φανάρι βρισκότανε στὴν ἀκμὴ του. Στὴν ἀπόφασί το αὐτὴ τὸν ἐνίσχυσε καὶ ὁ Ἡγούμενος Κοσμᾶς, ὁ ὁποῖος καὶ τὸν ἐφωδίασε μὲ μίαν θερμὴν συστατικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν πρεσβευτὴν τῆς Ρωσίας στὴν Κωνσταντινούπολι. Ὁ τελευταῖος τὸν ἐγνώρισε ἀμέσως μὲ πολλοὺς σημαίνοντες Φαναριώτες, πού τοὺς βρῆκε σύμφωνους μὲ τοὺς σκοποὺς του καὶ προθύμους νὰ τὸν βοηθήσουν.

Εἰς ἡλικίαν 29 ἐτῶν, ἦτοι τῷ 1756, διωρίσθηκε γραμματεὺς τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μολδαβίας Ἀλ. Ὑψηλάντου, μὲ τὸν ὁποῖον ὁμῶς γρήγορα διεφώνησε καὶ προσελήφθη ὡς ἰδιαιτέρου γραμματεὺς τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας Μ. Μαυρογένους καὶ πῆγε στὸ Βουκουρέστι, ὅπου μέσα σὲ λίγο χρονικὸ διάστημα κατάρθωσε νὰ μάθῃ τελείως τὰ γαλλικά, ἰταλικά καὶ ἀρκετὰ καλὰ γερμανικά!

Στὸ διάστημα τῆς παραμονῆς του στὸ Βουκουρέστι ὁ Ρήγας ἐσημείωσε σημαντικὴ ἐθνικὴ δρᾶσι καὶ ἐβαλε τίς πρώτες βάσεις τῆς ἐφαρμογῆς τῶν σχεδίων του, πού τοῦ εἶχε ἐμπνεύσει ἡ ἀλύγη τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως γιὰ ἓνα ἀγῶνα ἀπελευθερώσεως, ὄχι μόνον τῆς Πατρίδος του, ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν Βαλκανίων.

Οἱ νῆες τοῦ Μ. Ναπολέοντος, ἐνθουσιάζουν ἀφάνταστα τὸν Ρήγαν καὶ τὸν κάνουν ἀκούραστον ἐργάτην τῆς ἰδέας τῆς ἀπελευθερώσεως ὄχι μόνον τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν φιλελευθέρων Τούρκων ἀκόμη πού ἐστένιζαν κάτω ἀπὸ τὸ ζυγὸ τοῦ Σουλτάνου, τῶν Βεζύρηδων καὶ τῶν Πασσάδων! Καὶ κηρύσσει τότε τὸ Εὐαγγέλιον τῆς ἀνεξαρτητοκείας.

«Καθένας εἰς τὴν πίστι του. ἐλεύθερος νὰ ζῇ» βροντοφωνεῖ στὰ

Ὁ Ρήγας ψάλλον στὴ λυρά τὰ θούριά του.

του ὁ γιγαντόσωμος Ρήγας! Καὶ κατορθώνει νὰ πείσῃ πολλοὺς Τούρκους νὰ τὸν ἀκολουθήσουν στὰ σχέδιά του. Ἐν τῷ μεταξὺ διορίζεται διερμηνεὺς τοῦ γαλλικοῦ προξενείου στὸ Βουκουρέστι, γνωρίζει πολλοὺς σημαίνοντες Γάλλους τῆς Ρουμανίας καὶ τῶν Παρισίων καὶ διὰ μέσου αὐτῶν κατορθώνει νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν Μ. Ναπολέοντα δι' ἀλληλογραφίας. Μὲ τὶς οἰκονομίες του καὶ τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν διαφόρων φίλων του, ἐκδίδει βιβλία, χάρτας, εἰκόνας, ἐπαναστατικές προκηρύξεις καὶ γράφει ποιήματα στὴ δημοτικὴ γλῶσσα, μὲ τὰ ὁποῖα ἀνάβει στὴν ψυχὴ τῶν σκλάβων τὴ φλόγα τῆς ἀγάπης γιὰ τὴν ἐλευθερίαν.

Τῷ 1796 ἀφίνει τὸ Βουκουρέστι καὶ μετέφερε τὴν ἔδρα τῆς δράσεώς του στὴ Βιέννη, ὅπου ὑπῆρχε πληθώρα Ἑλλήνων ἐμπόρων καὶ σπουδαστῶν, τοὺς ὁποίους δὲν ἀργησε νὰ κάνῃ ἐνθουσιώδεις συνεργάτας του. Τὸ ἴδιο ἔτος ἐπῆγε στὴ Λειψία καὶ ἐτύπωσε κρυφὰ τὴν «Δημοκρατικὴν προκήρυξιν».

Δὲν κατῴρθωσεν ὅμως νὰ τυπώσῃ τὴ «Νέα πολιτικὴ διοίκησις τῆς Ρούμελης, τῆς Μ. Ἀσίας, τῶν Μεσογείων νήσων καὶ τῆς Βλαχομυγαδανίας», γιατί κανένας τυπογράφος δὲν ἀελάμβανε νὰ τὴν τυπώσῃ ἀπὸ φόβο. Ἀλλὰ ὁ Ρήγας πού δὲν ἤξερε τί θὰ τῇ ἐμπόδιο, κάθισεν καὶ τὴν ἔγραψε σὲ πολλὰ ἀντίγραφα, καὶ ἔτσι χειρόγραφη τὴν μοίρασε στοὺς φίλους του καὶ συνεργάτας του.

Ἐδῶ πρέπει νὰ σημειώσουμε ὅτι ὁ Ρήγας εἶναι ὁ πρῶτος πού συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ ἱδρῦσῃ ἐταιρείαν συνεργατῶν γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος, παρὰ δὲ τὰ ἀντιθέτως ὑποστηριζόμενα, ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία δὲν ἦταν παρὰ συνέχεια τῆς Ἐταιρείας τοῦ Ρήγα.

Τὸ μεγαλειότερο ὅμως ἀπὸ τὰ κατορθώματα τοῦ Ρήγα, διὰ τὴν ἐποχὴν του, εἶναι ἡ ἐκδοσις τῆς «Χάρτας» του, τὴν ὁποῖαν ἐχάραξε τῷ 1797 ὁ Φρανσουά Μύλλερ.

Τὴν ἴδια σχεδὸν ἐποχὴ ἐτύπωσε διὰ νυκτὸς εἰς τὸ τυπογραφεῖον τῶν ἐκ Σιατίστης ἀδελφῶν Μαρκιδῶν Ἰουλιῶν χιλιάδας ἐπαναστατικῶν προκηρύξεων.

Ὁ Ρήγας νομίσας ὅτι ἐφθασε πιά ἡ ὥρα τῆς ἐνεργοῦ ἐπαναστατικῆς δράσεως, ἀποφασίζει νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τῶν

Ἰονίων νήσων, ὅπου ἄλλως τε ἐσκόπευε νὰ συναντηθῇ μὲ διαφόρους ἐπιφανεῖς Γάλλους, ἀπέστειλε δὲ στὶς 19 Δεκεμβρίου 1797 τὶς ἀποσκευές του γεμάτες ἀπὸ ἔγγραφα καὶ ἐπαναστατικές προκηρύξεις στὴν Τεργέστη, ὅπου ἐπῆγε καὶ ὁ ἴδιος σὲ λίγες μέρες μὲ τὸ συνεργάτη του Χριστόφορο Περραιβό.

Δυστυχῶς κατόπιν προδοσίας αἱ ἀποσκευαὶ τοῦ εἶχαν ἀνοιχθῇ ἀπὸ τὶς Αὐστριακὰς ἀρχάς, κατεσχέθησαν καὶ ἐσφραγίσθησαν. Καὶ μόλις ὁ Ρήγας ἐφθασε στὴν Τεργέστη, συνελήφθη μαζί μὲ τὸ σύντροφό του Περραιβό καὶ ἀπεστάλη στὴ Βιέννη, ὅπου ἐν τῷ μεταξὺ εἶχαν συλληφθῇ καὶ ἄλλοι ἑπτὰ τῆς Ἐταιρείας. Καὶ ὁ μὲν Περραιβὸς κατόπιν τῆς ἐνεργηθείσης ἀνακρίσεως ἀπελύθη. Οἱ ἄλλοι ὅμως ἑπτὰ καὶ ὁ Ρήγας ἐκλείσθησαν στὴ φυλακὴ μὲ τὴν κατηγορίαν τῆς ἐσχάτης προδοσίας ἐναντίον τῆς φίλης καὶ συμμάχου τῆς Τουρκίας, πρὸς τὴν ὁποῖαν καὶ τοὺς παρέδωσαν, ἐκτὸς τριῶν ἐκ τῶν συλληφθέντων, οἱ ὁποῖοι ὡς Αὐστριακοὶ ὑπήκοοι ἐδικασθῆσαν εἰς Βιέννην καὶ κατεδικάσθησαν εἰς ἰσόβιον ὑπερορίαν. Οἱ ἄλλοι μαζί μὲ τὸν πρόμαχο τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας Ρήγα παραδόθηκαν στὸν Πασᾶ τοῦ Βελιγραδίου, ὁ ὁποῖος ἀπεφάσισε νὰ τοὺς πνίξῃ στὸν ποταμὸ Ἰστρο, γιατί φοβότανε ὅτι ἂν τοὺς ἐστελνῃ στὴν Κωνσταντινούπολιν οἱ φίλοι τοῦ Ρήγα θὰ τοὺς ἀπελευθέρωναν ὁπωδήποτε στὸ δρόμο.

Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι τέσσερις ἀφῆσαν τοὺς δημίους των νὰ τοὺς οδηγήσουν στὸ πνιγμὸν. Ὁ Ρήγας ὅμως ἀντιστάσας ἐπὶ τῷ πνιγμῷ ἐπὶ τῷ ποταμῷ Ἰστρο καὶ πάλαιος παλληκαρῖος μὲ τὸν δῆμιόν του καὶ ἀντέστη σὺν ἀνήμερο θεῷ. Μὰ ἦταν ἀνώτερο τῶν ἐν δυνάμεων του νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰ χέρια τους! Καὶ τὴν νύκτα τῆς 10 πρὸς τὴν 11 Ἰουνίου τοῦ 1798 κατόπιν ὑπερανθρώπου πάλης, ἔπεσε, κατ' ἄλλους ἀπὸ τὶς σφαῖρας τῶν δυνάμεων του, κατ' ἄλλους δὲ ἀφοῦ κατέπεσε ἀναισθητος πιά ἀπὸ τὴν ἀνισὴν πάλην, στραγγαλίσθηκε καὶ ρίχθηκε στὸν Ἰστρο. Τὶς τελευταῖες του στιγμὲς ὁ Ρήγας ἐφώναξε: «Ἔτσι πεθαίνουν τὰ παλληκαρῖα!»

Μήτσος Δειλινός

ΤΟ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΜΑΣ ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Ἡ Α. Β. Υ. ὁ Διάδοχος Παῦλος Ἀρχηγὸς τῆς Ε.Ο.Ν. εἰσερχόμενος εἰς τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον, ὅπου ἐγένετο τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα ἡ ὁρκωμοσία τῶν ἐθελοντῶν Ἀεραμύνης.

Οἱ ἐθελονταὶ Ἀεραμύνης κατὰ τὴν ὥραν τῆς ὁρκωμοσίας των εἰς τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον.

Ἡ Α. Β. Υ. ὁ Διάδοχος Παῦλος ἐπιθεωρεῖ τοὺς ἐθελοντάς Ἀεραμύνης, μετὰ τὴν ὁρκωμοσίαν των, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῆς Ε.Ο.Ν. κ. Ἀλεξάνδρου Κοριζῆ καὶ τοῦ Ὑφυπουργοῦ τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας κ. Κ. Μανιαδάκη

1

A black and white illustration of two children sitting at a table, playing a board game. The child on the left is a boy with short hair, wearing a patterned shirt, and is holding a small object, possibly a game piece. The child on the right is a girl with curly hair, wearing a dark top, and is looking down at the game board. The game board is a rectangular board with a grid of squares, some of which are shaded. There are several small, round game pieces on the board. The illustration is framed by a simple border.

Ο ΚΗΠΟΣ ΤΩΝ

Η ΕΟΡΤΗ ΣΤΟΝ ΥΠΟΤΟΜΕΑ

«Όλοι οι Σκαπανείς στον Υποτομέα μας είχαν έρθει από πολύ πρωί με τη στολή τους και με τις μικρές σημαϊούλες τους, γευμένοι ζωή και χαρά. Η μεγάλη ημέρα της 25ης Μαρτίου, που κάθε χρόνο ως τώρα όλη η Ελλάδα την επανηγύριζε ξεχωριστά από όλες τις άλλες γιορτές, έφτος γιορτάσθηκε λαμπρότερα. Γιατί όλοι μας ξέρουμε πώς η Ελλάδα και σήμερα, σαν και την 25ην Μαρτίου του 1821, με ύψωμένη την ίδια σημαία, που τότε στην Αγία Λαύρα εκάλεσε όλους τους Έλληνες να σηκωθούν και να διώξουν τον κατακτητή, μάχεται ένα αγώνα σκληρό, μά νικηφόρο στα Άλβανικά βουνά.

Με βαθύτατη συγκίνηση και ενθουσιασμό ακούσαμε όλοι τον Υποτομέαρχή μας, που μας μίλησε:

Δέν ήταν μακρός ο λόγος του, μα στη ψυχή όλων μας έμειναν ιδιαίτερα αυτά τα λόγια του:

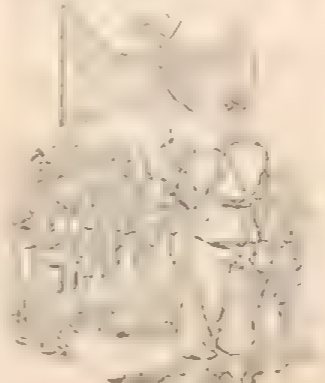
«... Έκεί πάνω στην Άλβανία σήμερα οι λόγχοι των τσολιάδων μας, τα τουφέκια των φαντάρων μας, τα κανόνια των πυροβολητών μας και τα αεροπλάνα μας, φωνάζουν ξανά, σε όλον το κόσμο, το τραγούδι του Ρήγα: -

«Καλύτερα μιάς ώρας ελευθερία ζωής, παρά σαράντα χρόνια, σκλαβιά και φυλακή...» και η φωνή τους ακούγεται στα πέριχτα της Οικουμένης. Είναι η φωνή της Ελλάδος, η γνωστή φωνή που ακούγεται κάθε φορά που η Έλευθερία κινδυνεύει.

Τό Λάδαρο της Αγίας Λαύρας είναι το ίδιο που κυματίζει και σήμερα στα Άλβανικά βουνά, συνέχεια ακατάλυτη της μιάς και διαίρετης Ελλάδος καθώς μας έρχεται μέσα από τους αιώνες, πρόμαχος μαζί και βωμός της Έλευθερίας.

Γονατιστοί οι Νέοι της Οργανώσεως τη Μεγάλη σημερινή ημέρα μπροστά σ' εκείνους που πρώτοι έπότησαν με το ιερό αίμα τους το δένδρο της Έλευ-

θερίας, μα και σ' εκείνους που και τώρα συνεχίζουν τόσο αξία το έργο τους, παίρνομε μέσα στην ψυχή μας το παράδειγμά των, θέτοντας πρωταρχικό σκο-

«Ο Υποτομέαρχης τους μίλησε.

πό στη ζωή μας, όχι μονάχα να το ακολουθήσωμε, μα και να παραδώσωμε στα παιδιά μας και στα παιδιά των παιδιών μας την ίδια ιερή φλόγα, με την όποιαν εκείνοι εκπληρούν τον αιώσιο Έλληνικό όρκο: ... την πατρίδα δέ ούκ ελάττω παρὰ δώσω...»

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΣΚΑΠΑΝΕΑΣ

Η ΣΗΜΑΙΑ

Πάντα κι' όπου σ' αντι-
[κρύζω
με λαχτάρα σταματώ
και περήφανα δακρύζω,
ταπεινά σε χαιρετώ.

Δόξα άθάνατη στολίζει
κάθε θεία σου πτυχή
και μαζί σου φτερουγίζει
της πατρίδος η ψυχή.

«Όταν ξαφνου σε χαιδεύει
τ' άγεράκι τ' άλαφρό,
μοιάζεις κύμα, που σα-
[λαύει
με χιονόλευκον άφρό.

Κι' ό Σταυρός, που λαμ-
[πυρίζει
στην ψηλή σου κορυφή,
είν' ό φάρος, που φωτίζει
μιάν έλπίδα μας κρυφή.

Σε θωρώ κι' αναθαρρέω
και τά χέρια μου κτυπώ
σάν άγία σε λατρεύω,
σά μητέρα σ' άγαπώ.

Κι' άπ' τά στήθη μου άνε-
[λαύει
μια χαρουμνη φωνή:
νασαι πάντα δοξαμένη
ώ Σημαία γαλανή.

Ι. Πολέμης

Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΤΩΠΟ

«Ο πατέρας του Τώνη του Σκαπανέα είναι αξιωματικός της αεροπορίας και υπηρετούσε από την αρχή του πολέμου σε κάποια βάσι του Μετώπου. Είχαν περάσει πολλές ημέρες που δεν είχαν γράμμα του και ήσαν ανήσυχoi όλοι στο σπίτι. Σήμερα όμως το πρωί ό ταχυδρόμος έχτύπησε την πόρτα και έδωσε στην μητέρα του ένα δελτάριο που της έγραφε πως άργησε να της στείλη επιστολή γιατί τις ημέρες αυτές, με τις μεγάλες μάχες που γίνονταν, έλειπε από το σπίτι. Η μητέρα του Τώνη, που ήταν πολύ ανήσυχη, άκουσε με μεγάλη χαρά το μήνυμά του και άρχισε να τον περιμένει. Η μητέρα του Τώνη, που ήταν πολύ ανήσυχη, άκουσε με μεγάλη χαρά το μήνυμά του και άρχισε να τον περιμένει.

χαρά, μα ό Τώνης χάρηκε ξεχωριστά. Άγκάλιασε τη μανούλα του και τη φιλούσε, έζητωκραύγαζε, πηδούσε στην αύλη φωνάζοντας: «Έρχεται ό πατέρας!» Και δέν ήταν δίσκολο να φανερωθή από στιγμή σε στιγμή, γιατί το δελτάριο δέν ήταν και τόσο φρέσκο, ήταν 10 ημερών.

Και αληθινά κατά τό μεσημέρι σταμάτησε ένα στρατιωτικό αυτοκίνητο στην πόρτα και κατέβηκε ένας ψηλός και ώραιος αξιωματικός, με την αεροπορική στολή του. Ήταν ό πατέρας που περίμεναν με τόσο πόθο.

Η μητέρα, ό Τώνης, άκόμα και ό σκύλος ό Άλζωρ, έτρεξαν όλοι να τον υποδεχθούν. Η μητέρα έκλαιγε από χαρά, ό Τώνης πήδηξε στο λαιμό του και τον φίλησε κι' ό Άλζωρ.

«Υστερα από τό δειπνό ό Τώνης έζήτησε από τον πατέρα του να του διηγηθή ιστορίες από τό Μέτωπο και άκόμη πιο πολύ ήθελε να του πη τά δικά του κατορθώματα. Και αλήθεια από όλα όσα άκουσε εκείνη τό βράδυ ό Τώνης ιδιαίτερη έντύπωσι του έκαμε μιά γενναία πράξι του πατέρα του:

«Ένα πρωί έκτελούσε περιπολία με τό αεροπλάνο του, όποτε άξαφνα πέφτουν μπροστά του δύο Ιταλικά. Τά άρχίζει άμέσως με τό πολυβόλον του και άνάγκασε τό ένα να φύγη και τό άλλο τό έρριξε φλεγόμενο! Ό πιλότος όμως του έγθρικού προσπάθησε να πέση με τό άλεξιπτωτο μέσα στις γραμμές μας βαριά πληγμένος. Ό πατέρας του Τώνη όμως που τον άντελήθη κατάρρωσε να προσγειωθή άν και τό μέρος ήτο άκατάλληλο. Έπλησίασε τότε τον τραυμα-

τία, του έδωσε τις πληγές του, τον πήρε μαζί του και τον παρέδωσε στην ύπηρεσία της Βάσεώς του. Από κεί στάλθηκε στο Νοσοκομείο.

Από τότε που ο πατέρας του Τώνη επέστρεψε από το Μέτωπο, η μητέρα του Τώνη, που ήταν πολύ ανήσυχη, άκουσε με μεγάλη χαρά το μήνυμά του και άρχισε να τον περιμένει.

— Νοιώθουν όμως κάτι άλλο, είπε ό Τώνης.

— Τί; ρώτησε περιέργως ό πατέρας του.

— Την έλληνική λόγχη, που τόσες γιορτιμές έκαμα και κάνουν μαζί της κάθε μέρα.

Από τότε που ο πατέρας του Τώνη επέστρεψε από το Μέτωπο, η μητέρα του Τώνη, που ήταν πολύ ανήσυχη, άκουσε με μεγάλη χαρά το μήνυμά του και άρχισε να τον περιμένει.

ΕΝΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΤΕΛΕΙΩΝΕΙ

669

ΖΩΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΜΑΣ

Κινήσις Περιφερειακῶν Διοικήσεων

Εξαιρετικὰς ὑπηρεσίας, δι' ἰδίων των δὲ ἐξόδων προσέθεσαν τοιγάρκα καὶ γλυκά.

— Ἐπίσης ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν εἶχε τὸ ψυχαγωγικὸν πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον ἐξετελέσθη εἰς τὸ αὐτὸ ἰσοκομεῖον.

— Τὸ ἐπιτελεῖον τῆς Υ. Θ. Ν. κατὰ τὴν τελευταίαν συγκέντρωσιν ἐπεθεώρησεν ὅλα τὰ γήγνατα, μερικὰ τῶν ὁποίων ἐπιθεωρήσαν ὑπὸ τῆς Π. Δ. Ὁ. Πρωτεύουσος καὶ τῆς 1ης ἐπιτελεῖος τῆς.

Αἱ ἐντυπώσεις ἐκ τῆς ἐπιθεωρήσεως ὑπῆρξαν ἱκανοποιητικώταται.

Υ. Θ. ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Κατὰ τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα αἱ συγκεντρώσεις τῶν Σκαπανισσῶν καὶ Φαλαγγιστῶν ἐγένοντο τακτικώτατα. Κατ' αὐτάς ἐγένοντο διάφορα μαθήματα ὡς καὶ στρατιωτικὴ προπαίδευσις.

Αἱ Φαλαγγίτισσαι τῶν συνεργειῶν τῶν τραυματιῶν τοῦ 1ου καὶ 2ου τάγματος εἰργάσθησαν κατὰ τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα ἐντατικῶς ὑποδεχόμεναι τοὺς ἀφικνουμένους ἡρωικοὺς τραυματίας μας. Δὲν ἐλείψαν ἀπὸ τὸ καθήκον των οὐδὲ στιγμὴν εἰς οἰκονομικὰ ὄφρα τοῦ εἰκοσιτετραώρου καὶ ἐάν ἐβάνον εἰς τὸν Πειραιᾶ τραυματίαι. Αἱ Φαλαγγίτισσαι τῶν ὡς ἀνω ἀναφερομένων τάγματων, παρὰ τὸ δριμύτατον φύχος, εὐρίσκοντο εἰς τὰς θέσεις των ἐξυπηρετούσαι τοὺς τραυματίας.

Τὰ συνεργεῖα δὲ τῶν ταγματῶν εἰργάσθησαν ἀκούραστα καὶ κατὰ τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα, ὡς καὶ αἱ Φαλαγγίτισσαι αἱ ἐργαζόμεναι εἰς τὸ Κεντρικὸν Ταχυδρομεῖον καὶ τὰ παραρτήματα αὐτοῦ.

ΗΠΕΙΡΟΣ

ΑΡΤΑ. — Ἡ Περιφερειακὴ Διοίκησις Ε. Ο. Ν. Ἀρτῆς ἔχει διαθέσει ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ πολέμου σημαντικὸν ἀριθμὸν Φαλαγγιστῶν, αἱ ὁποῖαι βοηθοῦν ποινιστρώπως εἰς τὰ νοσοκομεία καὶ τὸν σταθμὸν πρώτων βοηθειῶν. Χαρακτηριστικὰ τῶν ὑπηρεσιῶν τούτων εἶναι αἱ εὐχαριστήριαι ἐπιστολαὶ αἱ ὁποῖαι ἐλήφθησαν. Ὅτε δὲ διευθυντὴς τοῦ νοσοκομείου διακομιδῶν γράφει μετὰ ὧν: «Ἡ συμβολὴ τῶν Φαλαγγιστῶν τῆς Π. Δ. Ἀρτῆς εἶναι μεγίστη. Ὁ ὅλος καὶ ἡ προθυμία τούτων εἶναι ἀξιοθαύμαστοι, ἀπειροὺς δὲ ὑπηρεσίας μᾶς προσφέρουν». Ἐπίσης ὁ διευθυντὴς τοῦ στρατιωτικοῦ νοσοκομείου γράφει: «Ἡ συμβολὴ τῶν μελῶν τῆς Ε. Ο. Ν. ὑπῆρξεν ἀξία παντός ἐπαινοῦ καὶ θαύματος. Καὶ αἱ Φαλαγγίτισσαι ὄχι μόνον τῆς ἐκτιμήσεως καὶ τοῦ θαύματος τῶν προϊσταμένων των καὶ τῶν τραυματιῶν μας χαίρουν, ἀλλὰ καὶ τῆς Κοινωνίας ὁλοκλήρου». Παρομοίαν ἐπιστολὴν ἀπέστειλε καὶ τὸ Ὑγειονομικὸν Κέντρον Ἀρτῆς.

Ἐπίσης πρὸς τὴν αὐτὴν Π. Δ. Θηλέων ἐστάλη ἡ κάτωθι ἐπιστολὴ ἐκ μέλους διοικήτου συντάγματος εὐζώνων:

«Ἐλαβὼν τὸ ὑπ' ἀριθ. 130 ἔγγραφόν σας, Σας γνωρίζω ὅτι τὴν λήξιν τῶν ἀποσταλμένων δειγμάτων, Παρακαλῶ νὰ πιστεύετε εἰς τὴν συγκίνησιν τῶν στελεχῶν τοῦ συντάγματος, ἀλλὰ καὶ ἐμοὶ τοῦ διοικήτου των, διότι τοσαύτης στοργικῆς μερίμνης ἀπολαμβάνομεν ἐκ τῆς ὑμῶν ὁμάς Περιφερειακῆς Διοικήσεως Ε. Ο. Ν.

Βαθμοφόροι καὶ μέλη τῆς Ε. Ο. Ν. τῆς Ὑποδιοικήσεως Λιωνίδου κατὰ τὸ μνημόσυνον τοῦ ἡρωικοῦ πεσόντος Φίλου τῆς Ε. Ο. Ν. Ἀρκαδίας Νικολάου Δ. Κατῆ.

Ἡ μέριμνα αὕτη, ἡ σκέψις σας γιὰ τὸ σύνταγμα, θερμαίνει τοὺς ὁλίτους. Θερμαίνει τοὺς εὐζώνους μου ψυχικῶς καὶ σωματικῶς.

Διατρανύων τὰς εὐχαριστίας ὁλοκλήρου τοῦ συντάγματος μου ὅσας παρακαλῶ νὰ πιστεύετε εἰς τὰ βοηθὰ θαυμασμοῦ αἰσθημάτων μου πρὸς τὴν Ε. Ο. Ν. Ἀρτῆς».

ΚΡΗΤΗ

ΡΕΘΥΜΝΟΝ. — Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τσαράκοντα ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ αἰμυνητοῦ Ἑθνικοῦ Κυβερνήτου καὶ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῆς Ε. Ο. Ν., πρωτοβουλία τῆς Ε. Ο. Ν. καὶ τοῦ Δήμου Ρεθύμνης, ἐτελέσθη μνη-

Διανομὴ δώρων εἰς τοὺς στρατιώτας ὑπὸ Φαλαγγιστῶν καὶ Φαλαγγισσῶν Ρεθύμνης.

μόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς του. Παρέστησαν ὁ κ. Νομάρχης καὶ Γενικὸς Ἐπίσκοπος Ε. Ο. Ν., αἱ δικαστικαί, πολιτικαί, στρατιωτικαὶ Ἀρχαί, οἱ Περιφερειακοὶ Διοικηταὶ μετὰ τῶν ἐπιτελεῶν των, ἀσπασα ἡ δύναμις τῆς Ε. Ο. Ν. καὶ πᾶν ὄχιον.

Μετὰ τὸ πέραν τοῦ μνημοσύνου ὁμιλήσεν ὁ συνεργετὴς τῆς Ε. Ο. Ν. καθηγητὴς Ἰωάννης Δρακινάκης, ἀναλύσας τὴν πολυμερὴ δράσιν καὶ τὸ πολυχρόνιον ἔργον τοῦ ἐκλιπόντος.

Ἡ Π. Ὑ. Α. Μ. Ε. Ο. Ν. Ρεθύμνης ὀργάνωσεν ὁμάδας διὰ τὴν ἐξυπρέτησιν τῶν διερχομένων τραυματιῶν καὶ τῶν παραμενόντων εἰς τὸ νοσοκομεῖον πρὸς θεραπείαν.

Ἡ Περιφερειακὴ Διοίκητρια μετὰ δαδὸς Φαλαγγιστῶν καὶ βαθμοφόρων ἐπεδύχθησαν ἀρχιτέκτονας τραυματίας καὶ προσέφεραν εἰς αὐτοὺς ἀνεκτικὰ.

Ὁσαῦτάς τῇ Περιφερειακῇ Διοικήτρια μετὰ βαθμοφόρων ἐπισκέψθησαν τὸ νοσοκομεῖον οὗ ἰσοπεδῶνται ἀρκετοὶ τραυματίαι καὶ προσέφερον εἰς αὐτοὺς γλυκὰ, τοιγάρκα, περιοδικὰ καὶ ἄλλα χρήσιμα εἶδη.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΔΡΑΜΑ. — Εἰς τὴν κοινότητα Νικηφόρου τοῦ νομοῦ Δράμας πρωτοβουλία τῶν Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν ἢ «ἀμνηστῶν καὶ ἡ ἀφρόδοσι» ἐπέλαθ' κατανυκτικὴ ἐπιμνημόσυνη θέσις ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήτου μεγάλου Ἀρχηγοῦ καὶ πρώτου ἀγρότου Ἰωάννου Μεταξά.

Εἰς τὸ μνημόσυνον παρέστησαν οἱ ἀξιωματικοί, ὁποκιωματικοὶ καὶ οἱ στρατιῶται τῶν ἐνταῦθα ἑδρευουσῶν στρατιωτικῶν μονάδων, αἱ Ἀρχαὶ τοῦ τόπου, τὰ Κοινωνικὰ Συμβούλια τριῶν Κοινοτήτων, αἱ Φαλαγγεὶς τῆς Ε. Ο. Ν. ἀρρένων καὶ θηλέων καὶ τὰ μέλη τῶν Συνεταιρισμῶν μὲ ἐπὶ κεφαλῇ τὰ διοικητικὰ καὶ ἐποπτικά συμβούλια. Ἡ Ἑνώσις Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν τοῦ νομοῦ ἐξέπροσώπησεν διὰ τοῦ προϊσταμένου τοῦ νομοῦ λογιστῆρος τῆς.

Ἐπὶ τὸ δίσκου τῶν καλῶν καλλιτεχνικῶν ἐποποθετῆθη ἔγχρωμος προτομὴ τοῦ μεγάλου Ἀρχηγοῦ, τὸ θέαμα τῆς ὁποίας συνεκίνησε τὰ πλήθη.

Μετὰ τὴν φάεισαν δέξαν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήτου μεγάλου ἑθνικοῦ μάρτυρος Ἰωάννου Μεταξά καὶ κρασιώσεως τῶν ἐθνικῶν μας δυνάμεων πρὸς ἐπικράτησιν κατὰ παντός βαρβαρικοῦ κατακτητοῦ, ὁμιλήσεν ὁ προϊσταμένος τοῦ λογιστηρίου τῆς Ἑνώσεως Δράμας διὰ τὴν ἐθνικὴν δράσιν καὶ ἰδίᾳ διὰ τὴν ὑπὲρ τῆς ἀγροτικῆς τάξεως στοργικωτάτην μέριμναν τοῦ ἀειμνήτου μεγάλου Ἀρχηγοῦ.

καὶ τὸ μέγα κενὸν τὸ ὄσπον δημιουργεῖ ἡ ἀπώλειά του.

Τέλος ὁ κλῆρος, οἱ χοροὶ τῶν ἱεροσολιτῶν, οἱ Φαλαγγίται καὶ Φαλαγγίτισσαι καὶ σόφρων τὸ ἑκκλησίασμα μὲ καταφανὴ συγκίνησιν ἔβαλαν τὸ «Λιωνία σου ἡ μνήμη» μεγάλῃ μας Ἀρχηγέ, ἀποδύσαντες αὐτὸν τὸν ἱσχυρὸν φόρον εὐγνωσύνης, τίσεως καὶ ἀφοσιώσεως τῶν πρὸς τὸν ἐκλιπόντα πατέρα τους.

ΕΔΕΣΣΑ. — Τὰ διάφορα τμήματα τῆς Περιφερειακῆς Διοικήσεως τῆς Ε. Ο. Ν. Πέλλης συνεχίζουν ἐντατικῶς τὴν ἐργασίαν των. Ὅπως συνεργεῖα Φαλαγγιστῶν προσφέρουν εἰς τὸν σταθμὸν ἀνεκτικὰ εἰς τοὺς τραυματίας, σιγὰ καὶ ἄλλα χρήσιμα ἀντικείμενα.

Ἄλλα συνεργεῖα φροντίζουν διὰ τὴν ἐξакρίβειαν τῶν ἐχόντων ἀνάγκην ὀλικῆς ὁσοτηρίξεως, βοηθοῦν εἰς τὴν παρασκευὴν καὶ διανομὴν τῶν συστρίων, πλέκουν μάλλινα καὶ ἀποστελλοῦν δέματα εἰς τὸ Μέταξον.

Ἐξ ἄλλου Φαλαγγιστοῦ τῆς ὑπαίθρου ἀναπληροῦν στρατευθέντες ἀγρότας εἰς γεωργικὰς ἐργασίας.

ΚΑΒΑΛΑ. — Ἡ Ε. Ο. Ν. Ἀρρένων Καβάλλας διέθεσε 200 βαθμοφόρους καὶ Φαλαγγίτας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καθήκοντος ἀκαμώσεως, τὴν πυροσβεστικὴν ὑπηρεσίαν καὶ εἰς τὰς ὑπηρεσίας πολιτοφυλακῆς. Ἄλλα δαδὸς Φαλαγγιστῶν βοηθοῦν εἰς τὰ συστρία, ἡ δὲ κορυφαία τῆς Περιφερειακῆς Διοικήσεως περιέρχεται τὰ νοσοκομεία πρὸς ψυχαγωγίαν τῶν τραυματιῶν. Τούτοις τραυματίαις ἐπισκέπτονται ἐπίσης μέλη τῆς Π. Ὑ. Α. Μ. καὶ τοὺς ἐξυπηρετοῦν εἰς τὴν διακεπραίωσιν τῶν ἐργασιῶν των.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ (Αἰγύπτου). — Ἡ ὁμάς τῆς Ἑθνικῆς Ὀργανώσεως Νικολάου Αἰγυπτίου αὐτῶν καθημερινῶς Αἱ ἀναγγελόμεναι ἑλληρικὰ καὶ αἰδοῦν νέαν ὁδοὺν εἰς τὸ πατριωτικὸν αἶσθημα τῆς Ἑλληνικῆς Νεολαίας τῆς Αἰγύπτου, ἥτις συναγωνίζεται εἰς ἀμύλην πρὸς τὰ παῖδιά τῆς μητρὸς Ἑλλάδος. Ὁ ἑλληνικός, Αἰγυπτιακὸς καὶ ἐξομολογιστικὸς τύπος καὶ τὰ περιοδικὰ, εἰς τὰς δημοσιευμάτων ἐξ Ἀθηνῶν ἀνταποκρίσεις των, δὲν παραλείπουν νὰ τοῖς τὴν συμβολὴν τῆς Ε. Ο. Ν. εἰς τὸν ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον ἡ Ἑλλὰς ἀνέλεσεν ἐναντίον τῶν ἐπιβρομιῶν. Αἱ ἐφημερίδες τῆς Ἀλεξανδρείας δημοσιεύουν καὶ τὸ τηλεγράφημα τοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Κορίθ πρὸς τὴν Ε. Ο. Ν. Ἀλεξανδρείας, εἰς τὸ ὁποῖον αὐτὸς λέγει: «Τὸ πνεῦμα τοῦ Ἰωάννου Μεταξά ἔχει καὶ μᾶλλον δὲ δόξον τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς Νίκης».

Αἱ γινόμεναι προστάσεις ὑπὸ τῆς Ε. Ο. Ν. διὰ τὴν συλλογὴν εἰδῶν διὰ τὸν μογόμενον στρατὸν μας ἀπέδωσαν θαυμάσια ἀποτελέσματα.

Ἡ Ε. Ο. Ν. Ἀλεξανδρείας μετὰ μίαν ἑβδομην παρέδωκεν εἰς τὸ γενικὸν προέκτατον πρὸς ἀποστολὴν εἰς Ἑλλάδα 4 μεγάλα κιβώτια μὲ διάφορα χρήσιμα ἀντικείμενα. Ἐπίσης ἡ Ε. Ο. Ν. Μήνης συνέλεξε μετὰ τῶν ἐκείνων ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἀπογόνων των περιγύρων ἀρκετὰ εἶδη καὶ χρήσιμα, ἅπαντα καὶ ἐστάλιν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Παρομοίαν ἐξομολογιστικὴν ἐργασίαν παρὰ τοῦ δ-που ὑπάρχουν ἑλληνικὰ παρομοίαι καὶ τμήματα τῆς Ε. Ο. Ν.

Συχνὰ γίνονται συγκεντρώσεις εἰς τὰς ὁποίας ὁμιλοῦν διάφοροι ρήτορες καὶ εἰς τὰς ὁποίας δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ ἐκδηλωθοῦν τὰ πατριωτικὰ αἰσθηματα τῆς Ἑλληνικῆς Νεολαίας, ἡ ὁποία οὐδέποτε παύει, οὐποὶ καὶ ἂν εὐρίσκει, νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας τῆς εἰς τὴν Πατρίδα.

Ὁ Σχηματισμὸς Ε. Ο. Ν. Θηλέων Μάνης Ναυπλίας ἀσχολούμενος εἰς τὸ πλῆθος.

Ο Έορτασμός της ενδόξου άπειρείου της 25ης Μαρτίου 1821 ήρκεν εις μέρας της Ε.Ο.Ν., από τών Κορκιανών, προπαρσηνών τών Έορτασμών, διά μεγαλειώδους παρελάσεως σχηματισμών τής Ε.Ο.Ν. Αθηνών, Πειραιώς, τών Ταγματών Έργασίας, τών έθελοντών φοιτηταγελοφόρων τών ίδιων Ταγμάτων και τών τμημάτων Αεροναύτης, τής Απαρτισθέντα, ως γνωστόν, από μέλη τής Ε.Ο.Ν.

672

Μεθύστε μέτ' ἀδράνεια
κρασί του εἰκοσιένου!